

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูด วิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโตน
จังหวัดอุบลราชธานี

นางสาวนันทิยา สุภากรณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2560

**The Effects of Using Role Play Activities on Thai Language Speaking Skill
of Prathom Suksa I Students at Ban Dong Khwangkhamthon School
in Ubon Ratchathani Province**

Miss Nanthiya Suphaphon

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูด วิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโตน
จังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อและนามสกุล นางสาวนันทิยา สุภากรณ์

แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ยะหะกร

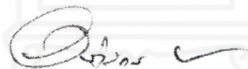
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2561

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี ยะหะกร)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ ณะมาน)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูด วิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน
จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้ศึกษา นางสาวนันทิยา สุภากรณ์ รหัสนักศึกษา 2552102614 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร
ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูด วิชาภาษาไทยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างก่อนและ
หลังการเรียนโดยใช้บทบาทสมมติ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัด
อุบลราชธานี จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
(1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ และ (2) แบบทดสอบวัดทักษะการพูดของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่าทักษะการพูดวิชาภาษาไทยของนักเรียนหลังการใช้บทบาทสมมติ
สูงกว่าก่อนการใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ บทบาทสมมติ ทักษะการพูด ภาษาไทย ประถมศึกษา

Independent Study title: The Effects of Using Role Play Activities on Thai Language Speaking Skill of Prathom Suksa I Students at Ban Dong Khwangkhamthon School in Ubon Ratchathani Province

Author: Miss Nanthiya Suphaphon; **ID:** 2552102614;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Suwannee Yahakorn, Assistant Professor;

Academic year: 2017

Abstract

The objective of this study was to compare Thai language speaking skills of Prathom Suksa I students at Ban Dong Khwangkhamthon School in Ubon Ratchathani province before and after learning with the use of role play activities.

The research sample consisted of 20 Prathom Suksa I students at Ban Dong Khwangkhamthon School in Ubon Ratchathani province, obtained by cluster sampling. The employed research instruments comprised (1) learning management plans for learning with the use of role play activities; and (2) a learning achievement test on Thai language speaking skill of Prathom Suksa I students. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that the post-learning Thai language speaking skill of the students after learning with the use of role play activities was significantly higher than their pre-learning counterpart skill at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Role Play, Speaking Skill, Thai Language, Prathom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ สำเร็จด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร ประธานกรรมการสอบ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ และติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอบกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุะมาน ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ และให้ความคิดอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขงานการศึกษาค้นคว้าอิสระให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน คือ นางอรวรรณ มีชำนาญ นางสาวอรวรรณ จันทร์แรม และนางสาวปรีชา สิทธิบุตร ที่ได้กรุณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องมือในการวิจัยพร้อมนี้ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะครู นักเรียน โรงเรียนบ้านดงขวางคำโตน เพื่อนๆทุกท่านที่ให้กำลังใจตลอดมา และขอขอบพระคุณคุณแม่ และพี่น้องทุกคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจตลอดเวลา

ขอขอบพระคุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้พ่อ พี่ชายที่ล่วงลับไปแล้ว รวมทั้งขอมอบให้แก่ บุรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นันทิยา สุภากรณ์
กันยายน 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารเกี่ยวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	7
เอกสารเกี่ยวกับการพูด	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	37
สรุปการวิจัย	37
อภิปรายผล	38
ข้อเสนอแนะ	41
บรรณานุกรม	42
ภาคผนวก	47
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	48
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
ประวัติผู้ศึกษา	81

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 การจัดกิจกรรมตามเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้	30
ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง One Group Pre-test Post-test Design	34
ตารางที่ 4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของนักเรียน ก่อน และ หลังเรียน โดยการทดสอบค่าที	36

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตรวมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.37)

การพูดในวิชาภาษาไทย จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะให้ผู้เรียนได้สัมผัสถึงมรดกอันล้ำค่าของภาษาไทยได้อย่างลึกซึ้งและแท้จริง และได้สืบสานสมบัติของบรรพบุรุษที่สร้างไว้ได้อย่างต่อเนื่องและดำเนินชีวิตประจำวันอย่างขาดมิได้ เพราะการพูดคือหัวใจหลักในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมโยงเรื่องราว เหตุการณ์ ต่างๆ ให้ไปสู่ความสงบสุข การพูดถือเป็นภาษาอันดับแรกในการติดต่อสื่อสารที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้และใช้ตั้งแต่เกิด และใช้การพูดในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันในทุก ๆ ด้าน ซึ่งการพูดนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การดำเนินชีวิตในแต่ละด้านประสบความสำเร็จหรือพบกับความล้มเหลวก็ขึ้นอยู่กับ การพูด มีความสำคัญยิ่งต่อมนุษย์ เพราะการพูดเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเรามากที่สุด และเป็นการสื่อสารที่มนุษย์ใช้กันอย่างแพร่หลายมากกว่าวิธีอื่นๆ ทั้งการพูดในชีวิตประจำวัน และเกี่ยวข้องกับ การงานอาชีพที่ปฏิบัติ จากการศึกษาพบว่า คนเราใช้เวลาในการสื่อสารหรือพูดกับผู้อื่นในแต่ละวันถึงร้อยละ 70 ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติทุกเผ่าพันธุ์ที่มีการใช้ ได้ยอมรับและยกย่อง ความสำคัญของการพูดไว้สูง “สิ่งทิพย์” ที่จะบันดาลให้เกิดความมหัศจรรย์ทั้งด้านบวกและลบได้ เสมอมาทุกยุคทุกสมัย โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ การพูดมีความสำคัญทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนร่วม (ฐนสจันทร วังศ์สุวรรณ, 2549, น.38 – 39) ในการดำเนินชีวิตประจำวันมนุษย์ทุกคนไม่สามารถ

ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยลำพัง ย่อมจะต้องมีการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในรูปแบบต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนทราบถึงเรื่องราวต่างๆ อันได้แก่ ข่าวสาร ข้อมูล ความต้องการ ความรู้สึก ความคิด เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้นตลอดจนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ให้บุคคลหรือกลุ่มคนรับรู้ ซึ่งจะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีระเบียบแบบแผน และมีความสุข เรียกว่า “การสื่อสาร” การพูดสื่อสารในสังคม ถ้าหากพูดให้ไพเราะแล้วก็จะทำให้เกิดความประทับใจให้ผู้ฟังยอมรับฟัง การพูดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ที่ผู้พูดจะต้องมีศิลปะในการพูด ยิ่งโลกเจริญมากขึ้นเท่าใดสังคมสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นการพูดก็ยิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน (สหไทย ไชยพันธ์, 2555, น.141)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนด สาระที่ 3 การฟัง การดู การพูด ซึ่งมาตรฐาน ท 3.1 กำหนดว่า นักเรียนมีความสามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.50) จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป้าหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนมีความรู้เป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.5) ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ซึ่งสมรรถนะข้อที่ 1 ได้กล่าวถึงความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม ร่วมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีสื่อสารที่จะมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคม และสมรรถนะข้อที่ 4 กล่าวถึง ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสมการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น และข้อที่ 5 กล่าวถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทาง

เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.6 - 7) ซึ่งทั้ง 3 ข้อที่ได้กล่าวมานี้ไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าจะต้องใช้การพูดเป็นองค์ประกอบสำคัญในการใช้ สื่อสาร ใช้ในทักษะชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งการใช้เทคโนโลยีก็จำเป็นต้องอาศัยการพูดจึงจะใช้ได้ สำเร็จผล

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงคุณภาพผู้เรียน ใน ถ้าจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนจะต้อง... ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องฟังและดู พูดสื่อสาร เล่าประสบการณ์ พูดแนะนำ และพูดเชิญชวนให้ ผู้อื่นปฏิบัติตามและมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด ถ้าจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็สามารถพูดแสดง ความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบ คำถามจากเรื่องที่ฟังและดูรวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดูโฆษณาอย่างมีเหตุผลพูด ตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่างๆอย่างชัดเจน พูดยางานหรือประเด็นสั้นๆจากการฟัง การดู การ สนทนา การพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผลรวมทั้งมารยาทในการฟังและดู การจัดการเรียนการสอน ขั้นพื้นฐานถือเป็นบันไดขั้นแรกของผู้เรียนที่จะนำไปสู่การศึกษาขั้นสูงขึ้นไปซึ่งถ้าผู้เรียนได้รับการ จัดประสบการณ์ในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ผู้เรียนนั้นสามารถก้าวขึ้นบันไดแต่ละขั้นได้อย่างมั่นคง โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถือเป็นขั้นแรกในการเรียนรู้สิ่ง ต่างๆ ในกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดขึ้นซึ่งครูผู้สอนจะต้องหารูปแบบและวิธีการสอนที่มุ่ง ผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนสามารถมีสมรรถนะสำคัญ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเฉพาะ สมรรถนะผู้เรียนในด้านการสื่อสาร มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการสื่อสารเป็นสิ่งที่ใช้ใน ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการพูด จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอนที่จะต้องเลือกรูปแบบและ วิธีการสอนให้บรรลุตามที่หลักสูตรต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.39 – 42)

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ ละรูปแบบก็มีความเหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนแต่ละประเภท จะต้องใช้รูปแบบที่แตกต่าง กันออกไปในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบผลสำเร็จในการสอน การสอนวิชา ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญในทุกด้าน ทุกทักษะภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน ถือว่า จะต้องจัดหาวิธีการสอนต่างๆ ที่จะให้ผู้เรียนได้รับการจัดประสบการณ์ในการเรียนและครูได้ใช้ รูปแบบการสอน วิธีการสอน และเทคนิคในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้ถูกต้อง ให้ ความสำคัญกับผู้เรียนหารูปแบบการสอนที่จะให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริงให้ได้มาก ที่สุด ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึง การจัดประสบการณ์ในด้านทักษะการ พูดในวิชาภาษาไทยของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถือเป็นชั้นที่จะต้องเรียนพื้นฐานทุกๆ ด้านทุกวิชาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนให้ผู้เรียนได้เรียนมีทักษะด้านการพูด ในวิชาภาษาไทย ตามตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนดก็จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการพูดได้อย่างถูกต้องและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การสอนที่จะส่งผลให้ผู้เรียนได้แสดงออก จะต้องใช้วิธีการสอนที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงหรือเป็นสถานการณ์ที่เป็นจริงและใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นและแสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของตน และนำเอาการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบว่าเป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ทิสนา แคมมณี, 2550, น. 358)

นอกจากนี้งานวิจัยของ พรณพิพา สิงห์สีโว (2547, น.76) ได้พบว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนเกิดความต้องการในการสื่อสาร นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้มีการพัฒนาการพูดมากขึ้น และฮาร์เมอร์ (Hamer อ้างใน Buddem, 2005) ได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนเกิดความต้องการในการสื่อสาร นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้มีการพัฒนาการพูดมากขึ้น ทั้งนี้ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนบทบาทสมมติ ยังส่งเสริมบทเรียนให้สนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เข้าใจเรื่องราวละเอียดในเนื้อเรื่องได้ดี ช่วยในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ เกิดความคิดสร้างสรรค์ และช่วยฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (อินทิรา บุญยาพร, 2542, น.100)

จากการสังเกตนักเรียนที่มีปัญหาในด้านทักษะการพูดของวิชาภาษาไทย และศึกษาเอกสารงานวิจัย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูดวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะความสามารถด้านการพูด ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูด วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างก่อนและหลังการเรียนโดยใช้บทบาทสมมติ

3. สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติมีความสามารถในการพูดในวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากร นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน กลุ่มเครือข่าย ว่าจะหลาย จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 233 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำ โทน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2560 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

4.2.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

4.2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการด้านการพูดในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

5. นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามคำศัพท์ดังนี้

5.1 ทักษะในการพูดวิชาภาษาไทย หมายถึง ความสามารถด้านการพูดที่ได้จากการวัดจากแบบวัดทักษะด้านการพูดของวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งวัดจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ พูดได้ตรงตามสถานการณ์ที่กำหนด มีความคล่องแคล่ว การเลือกใช้คำและประโยค และการแสดงออกตามบทบาทที่ได้รับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5.2 การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ หมายถึง การสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมตามความรู้สึก อารมณ์หรือตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็นจากสถานการณ์ที่ได้กำหนดให้หรือสมมติขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการนำบทบาทสมมติมาใช้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนแสดงบทบาทสมมติ ขั้นตอนอภิปรายผล ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นักเรียนมีทักษะในการพูดตามตัวชี้วัดของวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

6.2 ครูผู้สอนได้แนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการพูดตามตัวชี้วัดได้ที่หลักสูตรกำหนด

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูด วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
2. เอกสารเกี่ยวกับการพูด
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารเกี่ยวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษา เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ พร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้สามารถนำสถานการณ์ต่างๆ นี้ไปใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group process) ซึ่งไม่ใช่ของใหม่ พบว่ามีการใช้กันมานานแล้วตั้งแต่ ค.ศ.1900 ในรูปของการแสดงละคร ต่อมาจึงมีผู้มาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกมนุษย์สัมพันธ์ ในด้านการศึกษาและในวงการแพทย์ หรือการบำบัดผู้ป่วยทางจิตในวงการจิตวิทยา ผู้ที่นำบทบาทสมมติมาใช้เป็นคนแรก คือ ดร.จาคอบ แอล โมเรโน (Dr.Jacob L.Moreno) จิตแพทย์ชาวออสเตรีย เขาได้ประยุกต์การแสดงละครมาใช้กระบวนการบำบัดทางจิต (Therapy) หลังจากนั้นมีการค้นพบบทบาทสมมติสามารถใช้ในการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาด้วยโดยเรียกว่า ไซโครดราม่า (Psychodrama) และ โซซิโอดราม่า (Socidrama) ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทที่มุ่งแก้ปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือของเอกัตบุคคลในกลุ่ม นักจิตวิทยาสมัยต่อมาได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการสร้างสถานการณ์และนำมาใช้ในการบำบัดรักษาคนไข้ทางจิต ทำให้มีการนำวิธีการมาใช้กันอย่างแพร่หลายจากหลักการดังกล่าวนี้เองทำให้นักการศึกษาสนใจและนำบทบาทสมมติเข้ามาใช้ในวงการศึกษ เชฟเทอลและเชฟเทิล ได้ศึกษา

การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติในวงการศึกษาศึกษาชิ้นแรก หลังจากที่ได้ทดลองวิธีการนี้มาเป็นเวลามากกว่า 20 ปี เขาทั้งสองร่วมกันเขียนหนังสือชื่อ Role-Playing for Social Values: Decision-Making in Social Studies และตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1967 ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน วรรณิศา สร้อยบุคคา (วรรณิศา สร้อยบุคคา, 2553, น.38 อ้างถึงใน วาริ ธีระจิตร 2544, น.184-185 และ ทิศนา แยมมณี.2545, น.41)

1.2 ความหมายของบทบาทสมมติ

กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเป็นเทคนิคหรือกิจกรรมสอนวิธีหนึ่งซึ่งมีผู้รู้ได้ให้ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติต่างๆ ดังนี้

ทิศนา แยมมณี (2551, น.41) กล่าวว่าบทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนโดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นการแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่างๆ

ลิฟวิงสโตน (Livingstone, 1985, น.85 อ้างถึงใน สุวัฒน์ชัย สุนาพรรณ, 2555) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติว่าเป็นกิจกรรมในชั้นเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกภาษาได้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมและบทบาทที่แท้จริงในส่วนของเนื้อหาที่จะนำมาสอน บางครั้งไม่อาจคาดเดาได้ว่าเนื้อหาหรือสถานการณ์ใดที่เหมาะสมและจำเป็นแก่ผู้เรียน สิ่งที่ทำได้ คือฝึกให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงบทที่ได้รับ มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะความรู้ที่ได้เรียนและนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

ลาดูซ (Ladousse, 1988, น.3 อ้างถึงใน สุวัฒน์ชัย สุนาพรรณ, 2555) ให้เหตุผลในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาสอนว่าผู้เรียนจะได้รับกิจกรรมที่หลากหลายจากกิจกรรมการเรียน เช่น ได้เรียนรู้หน้าที่และโครงสร้างทางภาษาผู้เรียนมีโอกาสฝึกพูด ฝึกการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่ปลอดภัย และเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในการการณ์ต่างๆ และยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกซึ่งก่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนอีกด้วย กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเทคนิคการสื่อสารที่สามารถพัฒนาความคล่องในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนและยังเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน ผู้สอนและผู้เรียนต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน ในการนำ

กิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ ครูสามารถยืดหยุ่นสถานการณ์ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง

เทเลอร์ และวอลฟอร์ด (Taylor and Walford, 1974, น.19 อ้างถึงใน สุกัญญา จินมาสา, 2551) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทเป็นการเปิดโอกาสให้ได้สวมบทบาทในสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องรับรู้อารมณ์ของตนเองเพื่อให้เข้าใจและมีอารมณ์ในการแสดง

ลี (Lee, 1974, น.316 อ้างถึงใน สุกัญญา จินมาสา, 2551) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ จึงต่างจากการแสดงละครคือผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูดและแสดงแสดงท่าทางโดยไม่มีเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้าการแสดงบทบาทสมมติจะกระทำซ้ำใหม่ได้จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับ

กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role playing) ตามพจนานุกรมอังกฤษ-ไทย พุทธศักราช 2534 ได้ให้ความหมาย ดังนี้ เป็นการแสดงพฤติกรรมตามรูปแบบของผู้หรือตามบุคคลที่จินตนาการขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียนเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ทางสังคม

สุวัฒน์ชัย ภูนาพรรณ (2555, น.39) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติว่าบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกทั้งคำพูดและท่าทางตามลักษณะนิสัยของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์สมมตินั้น โดยมีการฝึกซ้อมและนำการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงออกเป็นหัวข้ออภิปรายในการเรียนรู้

ยุพาวดี แสงสว่าง (2548, น.16) กล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติ คือ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมตามความรู้สึก อารมณ์หรือตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็นจากสถานการณ์ที่ได้กำหนดหรือสมมติขึ้น

สุกัญญา จินมาสา (2551, น.13) กล่าวว่า บทบาทสมมติหมายถึง วิธีสอนที่ครูจัดสถานการณ์ขึ้นให้เหมือนกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเกิดขึ้นในชีวิตเพื่อให้เด็กเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและจุดประกายให้นักเรียนรู้ที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากนั้นให้เด็กแสดงบทบาทออกไปตามที่คิดและได้ประสมเข้ากับตัวเอง แล้วสรุปวิธีในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม

มาลีรัตน์ บุ่งทอง (2553, น.33) กล่าวว่าบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสอนที่ครูเป็นผู้กำหนดสถานการณ์เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทางตามลักษณะนิสัยของบุคคลในสถานการณ์สมมตินั้น โดยไม่มีมีการฝึกซ้อม และนำการแสดงออกทั้งด้านความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นหัวข้ออภิปรายในการเรียนรู้

จากความหมายของบทบาทสมมติที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทสมมติ หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการสอนโดยที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดสถานการณ์หรือบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความรู้สึกในสถานการณ์หรือบทบาทที่ตัวเองได้รับ ซึ่งสถานการณ์หรือบทบาทที่สมมตินั้นจะต้องมาจากสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

1.3 จุดมุ่งหมายของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

จุดมุ่งหมายของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นการมุ่งเน้นแนวการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากผู้รู้ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2550, น.358) กล่าวว่าวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเอาใจเขามาใส่ใจเรา เกิดความความรู้สึกและพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่นหรือเกิดความเข้าใจเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทสมมติที่ตนแสดง

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544, น.67) กล่าวว่าความมุ่งหมายของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีดังนี้

1. เพื่อให้ให้นักเรียนทำงานร่วมกัน
2. เพื่อให้ให้นักเรียนกล้าแสดงออกซึ่งความรู้สึก
3. เพื่อฝึกการแก้ปัญหา

สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2540, น.106) กล่าวว่า เป้าหมายการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการนำเอาตัวอย่างพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในสังคมมาให้ผู้เรียนได้ศึกษา ซึ่งผลที่จะได้รับการศึกษาโดยวิธีดังกล่าวจะทำให้

1. นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจความรู้สึกของผู้อื่น และเมื่อสำรวจแล้วก็จะสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นในเชิงเจตคติ
2. ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาความสัมพันธ์และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่ม
3. ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ในบุคคล หรือระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาค่านิยมในเรื่องความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น
5. ผู้เรียนสามารถสำรวจเจตคติของตนเอง รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องโดยการเรียนรู้จากเจตคติของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง

อินทิรา บุญยาพร (2542, น.98 – 99) อธิบายถึงความมุ่งหมายของการสอนดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมและความรู้สึกผู้อื่น

2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออก

อารมณ์ ใจเที่ยง (2550, น.160) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมและความรู้สึกของผู้อื่น

2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม

3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ความรู้ ความคิดในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ

4. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออก ได้เรียนด้วยความเพลิดเพลิน

5. เพื่อให้การเรียนการสอนมีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

ขวัญชีวา อ่วมชีพ (2554, น.8) ได้กล่าวถึงการสอน โดยใช้บทบาทสมมติมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ มุ่งฝึกการทำงานร่วมกัน กล้าคิด กล้าแสดงออกในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ลดความตึงเครียด และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เพราะเป็นการสอนที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2530, น.74 – 75) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่าการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเจตคติและความคิดต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้นและช่วยให้ผู้สอนทราบถึงเจตคติผู้เรียน และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ ของสังคมได้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อเตรียมผู้เรียนในการปฏิบัติเทคนิคบางอย่างในสถานการณ์จริง และช่วยในการทดสอบสมมติฐานสำหรับการแก้ปัญหา นอกจากนั้นยังช่วยฝึกความเป็นผู้นำและทักษะอื่นๆ ทางสังคมให้แก่ผู้เรียน

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายที่ใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและสถานการณ์ที่ได้รับผ่านการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ และให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายกับการเรียนจากตำรา

1.4 องค์ประกอบของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

องค์ประกอบของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีผู้รู้หลายท่านได้กล่าวถึง ดังนี้
ทิสนา แคมมณี (2550, น.358) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของวิธีการสอน โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ประกอบด้วยดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน

2. มีสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ

3. มีการแสดงบทบาทสมมติ

4. มีการอภิปรายเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

5. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

กาญจนา ครุทมนิ (อ้างถึงในสิริวรรณ ศรีพหล และพันทุพา อุทัยสุข 2540, น.106) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ไว้ดังนี้

1. ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์การแสดงบทบาทสมมติ เมื่อนำมาปฏิบัติในห้องเรียนแล้ว จะแยกกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แสดงเป็นกลุ่มที่ได้รับมอบหมายบทบาทจากครูผู้สอนแล้ว จากการวางแผนการเรียนการสอนของผู้เรียน ทั้งชั้นให้แสดงออกบทบาทต่างๆ กัน กับกลุ่มผู้ชมซึ่งจะเป็นกลุ่มสังเกตการณ์ โดยจะนำผลจากการสังเกตไปอภิปรายภายหลัง

2. เหตุการณ์ ประเด็น หรือปัญหา ซึ่งอาจจะหยิบยกจากในแบบเรียน หรือผู้สอนสร้างขึ้นใหม่เองตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ว่าจะให้ผู้เรียนรู้อะไรจากเหตุการณ์นั้น โดยทั่วไปผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดเหตุการณ์เอง และนำเหตุการณ์นั้นๆ มาเสนอแก่ผู้เรียนเพื่อแสดงออกต่อไป

3. ฉากและสื่อการสอน ฉากมีเพียงที่จำเป็นเท่านั้น หรืออาจไม่ใช่เลยก็ได้ ส่วนสื่อการสอนก็เช่นกัน จำเป็นไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะความสำคัญของการเรียนการสอนด้วยการแสดงบทบาทสมมติขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงมากกว่าสิ่งใด

Paulston (1979, p.37) กล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติในการเรียนการสอน มีองค์ประกอบ 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. สถานการณ์ เป็นส่วนสำคัญที่กำหนดขึ้นให้ผู้แสดงบทบาทสมมติได้ใช้พิจารณาญาณ ปฏิภาณ ไหวพริบ และรู้จักหาเหตุผลในการแก้ไขสถานการณ์ให้ดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว

2. บทบาทของตัวละคร เป็นส่วนประกอบที่แต่ละคนในกลุ่มจะได้รับ ซึ่งจะแตกต่างกันไป ผู้เล่นทุกคนจะต้องช่วยกันดำเนินกิจกรรมในสถานการณ์นั้นๆ และในขณะที่เดียวกันก็ต้องรับผิดชอบบทบาทของตนเองเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปในแนวทางที่พึงประสงค์

3. บทบาทสมมติและสถานการณ์ผู้แสดงบทบาทสมมติต้องใช้สถานการณ์พูดที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์เพื่อให้เกิดความสมจริงเหมือนเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นนี้สามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการใช้บทบาทสมมติ คือ

1. สถานการณ์หรือบทบาทซึ่งถูกกำหนดโดยครูผู้สอน

2. ผู้แสดงหรือนักเรียน
3. ผู้สังเกตการณ์จะต้องการอภิปรายและการสรุปร่วมกัน
4. ผลการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้ผู้แสดงรับรู้ว่าคุณมีความสามารถเข้าใจและรับรู้ในเหตุการณ์ สถานการณ์ บทบาทที่ได้รับมาน้อยเพียงใด

1.5 ประเภทของบทบาทสมมติ

ประเภทของบทบาทสมมติมีหลากหลายประเภทซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผู้ได้กล่าวไว้ ดังนี้

สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (2540, น.105-106) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นการสอนที่ครูใช้สอนกันมาในปัจจุบันเพราะขั้นตอนของการสอนไม่ยากหรือซับซ้อนมากเท่าใดนัก โดยทั่วไปการแสดงบทบาทสมมติเพื่อนำมาปฏิบัติในห้องเรียนนั้น อาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การแสดงบทบาทสมมติที่มีการเตรียมมาล่วงหน้า ผู้สอนจะผูกเรื่องหรือประเด็นเสียก่อน แล้วนำมาเล่าให้ผู้เรียนฟัง พร้อมกันนั้นจะกำหนดตัวผู้แสดงบทละครอย่างคร่าวๆ โดยอาจเพิ่มเติมรายละเอียดความเหมาะสมและความเห็นของผู้แสดงเอง
2. การแสดงบทบาทที่ไม่มีการเตรียมการแสดงมาก่อน วิธีการนี้อาจใช้ระหว่างบทเรียนหรือเริ่มต้นบทเรียนเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนเป็นต้นว่า ระหว่างผู้ที่สอนกำลังสอนเรื่องหน้าที่พลเมืองของบุคคลในอาชีพต่างๆ และความสำคัญของหน้าที่ที่มีต่อสังคม ผู้สอนอาจเรียกผู้เรียน 4-5 คน ออกไปแสดงบทบาทของบุคคลในอาชีพต่างๆ กัน หลังจากนั้นก็จะให้ผู้เรียนในชั้นวิจารณ์บทบาทที่แสดงไปวิธีการสอนเช่นนี้ก็นับเป็นวิธีการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติเช่นกัน

สมศิริ ปลื้มจิตต์ (2534, น.32) กล่าวว่าการใช้บทบาทสมมติมี 2 แบบ คือ

1. การใช้บทบาทสมมติที่เตรียมตัวไว้ล่วงหน้า (Perplanned or Structure role playing) การใช้บทบาทสมมติแบบนี้ มีรากฐานมาจากความคิดที่ว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนเรียนรู้โดยการทดลองฝึกหัดและลองผิดลองถูก ผู้เรียนสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น และเลียนแบบหรือรู้โดยการมีปฏิริยาโต้ตอบ พฤติกรรมของผู้สอนบทบาทผู้เรียนจะทำหน้าที่ตีความและตัดสินใจอย่างพินิจพิจารณา สมาชิกในกลุ่มจะเกิดความคิดรวบยอดในหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นโอกาสที่สมาชิกจะเพิ่มความรู้อีกเกี่ยวกับการรับรู้ การมองเห็น และการแก้ปัญหา

2. การใช้บทบาทสมมติแบบอัตโนมัติ (Spontaneous role playing) รูปแบบการใช้บทบาทสมมตินี้คล้ายๆ กับแบบแรก คือ สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ด้วยการสังเกต เลียนแบบ และการ

วิจารณ์หรือติชม แต่ข้อมูลระหว่างทฤษฎีนี้ต่างกับทฤษฎีแรก คือ กระบวนการวิเคราะห์ในสถานการณ์เรียนรู้ ในแบบนี้ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้คิดหารูปแบบพฤติกรรมของเขาเองมาทดลอง และค้นคว้าหาแบบของพฤติกรรมใหม่ๆ การใช้บทบาทสมมติแบบนี้มักใช้ปนกับแบบแรก ซึ่งขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของกลุ่ม

เกศสุดา ปงลังกา (2550, น.17) กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติ 2 แบบ คือ บทบาทสมมติที่ครู ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า และบทบาทสมมติที่ไม่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า ทั้ง 2 แบบ มีจุดประสงค์ต่างกัน กล่าวคือ การใช้บทบาทสมมติที่เตรียมไว้ล่วงหน้าเน้นความพร้อมของผู้แสดงที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละบทบาทรวมถึงการจัดฉากให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือสถานการณ์นั้นๆ ส่วนรูปแบบการใช้บทบาทสมมติที่ไม่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้าเน้นไปหาปรับ เขาว่าปัญญาความคิดสร้างสรรค์อย่างฉับไวของผู้แสดง

เสริมศรี ลักษณ์ศิริ (2540, น.262) กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนมี 2 วิธี ใหญ่ๆ คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมไว้พร้อม หมายถึง การใช้บทบาทสมมติเข้าช่วยในการสอน โดยที่ผู้ได้เตรียมบทบาทล่วงหน้าหวังจะให้ผู้เรียนได้เรียนไปตามแบบแผนและขั้นตอนที่เตรียมไว้ เช่น ครูเตรียมว่าจะใช้บทบาทสมมติช่วยในการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักเอาใจเขา มาใส่ใจเรา ครูจะต้องเตรียมสถานการณ์สมมติมาล่วงหน้าและเตรียมบทบาทมาอย่างเรียบร้อย เมื่อเข้าสอนครูจะสอนและใช้บทบาทสมมติตามขั้นตอนที่เตรียมมา

2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือช่วยในการสอนตามวาระและโอกาสที่อำนวย ครูไม่ได้เตรียมบทบาทมาให้ผู้เรียนล่วงหน้า

อินทิรา บุญยาทร (2542, น.98) กล่าวว่า การสอนแบบบทบาทสมมติแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทของคนอื่นตามที่ถูกกำหนด โดยละทิ้งแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง เช่น แสดงบทบาทของผู้มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ หรือบุคคลอื่นๆ ที่ลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองเป็นบุคคลสมมติ เช่น สมมติว่าเป็นชาวนา เป็นครู เป็นนายอำเภอ เป็นพ่อค้า ฯลฯ ผู้แสดงจะต้องพูด คิด ประพฤติ มีความรู้สึกเหมือนกับบุคคลที่สวมบทบาทนั้นๆ

2. ผู้แสดงจะยังคงรักษาทบทางและแบบแผนพฤติกรรมของตนเอง แต่กำหนดสถานการณ์ที่อาจพบในอนาคต เช่น การสมัครงาน การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การเป็นผู้แนะนำ

ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ฯลฯ บทบาทสมมติประเภทนี้เป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนทักษะเฉพาะอย่าง เช่น การแนะแนว การสัมภาษณ์ การสอน การจูงใจ

กาญจนา ครุฑมณี (2558, น.19) กล่าวว่าการใช้บทบาทสมมติ ทั้ง 2 แบบ คือ บทบาทสมมติที่ครูได้เตรียมบทบาทไว้ล่วงหน้า และบทบาทสมมติที่ไม่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้าทั้ง 2 แบบ มีจุดต่างกัน กล่าวคือการใช้บทบาทสมมติที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เน้นความพร้อมของผู้แสดงที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละบทบาทสมมติที่ไว้ล่วงหน้า เน้นความรับผิดชอบของผู้แสดงที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละบทรวมถึงการจัดฉากให้เหมาะสมแก่เนื้อเรื่อง หรือสถานการณ์นั้นๆ ส่วนรูปแบบการใช้บทบาทสมมติที่ไม่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้าเน้นไหวพริบ เขาว่าปัญหาความคิดสร้างสรรค์ อย่างฉับไวของผู้แสดง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าประเภทของบทบาทสมมติ มีทั้งหมด 2 ประเภท คือ

1. บทบาทสมมติที่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า (มีบทให้อ่าน) หมายถึง การแสดงบทบาทสมมติที่ผู้แสดงทราบบทบาทที่จะแสดงอะไร สถานการณ์ใด และผู้แสดงได้ซ้อมบทนี้มาก่อนหรือมีโอกาสคิดอารมณ์หรือความรู้สึกที่จะแสดงออกมาว่าควรเป็นอย่างไร
2. บทบาทสมมติที่ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า หมายถึง การแสดงบทบาทสมมติที่ผู้แสดงไม่ได้ทราบบทบาทหรือสถานการณ์นั้นล่วงหน้าซึ่งผู้แสดงจะต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณ และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงทีในขณะที่ทำการแสดงในบทนั้นๆ ซึ่งผู้แสดงจะต้องใช้สำนวนภาษาและท่าทางได้อย่างเหมาะสมกับบทบทนั้นๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทราบบทนั้นมาล่วงหน้าก็ตาม

1.6 วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำบทบาทสมมติมาใช้จะต้องมีความเข้าใจ และต้องศึกษาวิธีการให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ซึ่งมีผู้รู้หลายท่านได้กล่าวถึง ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2550, น.358) กล่าวว่าวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน และถ้าเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

ชูศรี สนิทประชากร (2525, น.14) กล่าวว่าบทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติเป็น

การฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมตนเองอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่างๆ

สุพิน บุญช่วงศ์ (2544, น.67) กล่าวว่าวิธีสอนที่ใช้บทบาทสมมติขึ้นจากความเป็นจริงที่มาเป็นเครื่องมือในการสอน โดยที่ครูสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้นักเรียนได้แสดงออกตามที่ตนเองคิดว่าควรจะเป็น มีการนำการแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาใช้เป็นพื้นฐานในการให้ความรู้และสร้างความรู้ลึกเข้าใจให้แก่ผู้เรียนในเรื่องความรู้ลึกและพฤติกรรมและปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, น.160) อธิบายถึงวิธีสอนบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นจากความเป็นจริง มาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ผู้เรียนคิดว่าควรจะเป็น ผู้สอนจะใช้การแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นพื้นฐานในการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียน อันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียนอย่างลึกซึ้ง และรู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

บุญชม ศรีสะอาด (2541, น.161) กล่าวถึงการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) คือ เทคนิคการสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทในการสถานการณ์ที่สมมติขึ้น นั่นคือแสดงบทบาทที่กำหนดให้

อินทรา บุญยาพร (2542, น.98) กล่าวว่า การสอนด้วยบทบาทสมมติ หมายถึง วิธีสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น โดยแสดงออกทั้งทางด้านความรู้ ความคิด และพฤติกรรม เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าวิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นการสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ถึงแม้ว่าจะเป็นสมมติแต่ก็ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การฝึกปฏิบัติหรือผ่านการทดลองจะทำให้ผู้เรียนได้มีความสามารถในการสถานการณ์จริง

1.7 ขั้นตอนการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ

ขั้นตอนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ซึ่งผู้ที่นำมาใช้สอน จะต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในแต่ละขั้น ทั้งนี้มีผู้รู้ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2550, น.359-360) ได้เสนอขั้นตอนในการใช้วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติให้มีประสิทธิภาพดังนี้

1. การเตรียมการ ผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะให้ชัดเจน และสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติที่จะช่วยสนองวัตถุประสงค์นั้น สถานการณ์และบทบาทสมมติที่กำหนดขึ้นควรมีความใกล้เคียงความเป็นจริง

2. การเริ่มบทเรียน ผู้สอนสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้ได้หลายวิธี เช่น โยงประสบการณ์ใกล้ตัวผู้เรียน หรือประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนครั้งก่อนๆ

3. การเลือกผู้แสดง ควรเลือกให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการแสดง เช่น เลือกผู้แสดงให้เหมาะสมกับบทบาท เพื่อช่วยให้การแสดงเป็นไปอย่างราบรื่นตามวัตถุประสงค์ได้อย่างรวดเร็วหรือเลือกผู้แสดงที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับบทบาทที่กำหนดให้เพื่อช่วยให้ผู้แสดงนั้นได้รับประสบการณ์ใหม่ ได้ทดลองแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ และเกิดความเข้าใจในความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้ที่มีลักษณะต่างไปจากตน

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์หรือผู้ชม ผู้สอนควรเตรียมผู้ชมและทำความเข้าใจกับผู้ชมว่า การแสดงบทบาทสมมตินี้จัดขึ้นมิใช่มุ่งที่ความสนุก แต่มุ่งที่จะให้เกิดการเรียนรู้เป็นสำคัญ ดังนั้นควรชมด้วยการสังเกต ผู้สอนควรให้คำแนะนำว่าควรสังเกตอะไร

5. การแสดง ก่อนการแสดงอาจมีการจัดการแสดงให้ดูสมจริง ฉากการแสดงอาจเป็นฉากง่ายๆ หรืออาจจะจัดให้ดูสวยงาม แต่ไม่ควรจะใช้เวลามาก และควรคำนึงถึงความประหยัดด้วยเมื่อทุกฝ่ายพร้อมแล้วผู้สอนเริ่มให้แสดงและสังเกตการณ์แสดงอย่างใกล้ชิดไม่ควรมีการจัดการแสดงกลางคัน นอกจากกรณีที่มีปัญหาเมื่อการแสดงออกนอกทาง ผู้สอนอาจจำเป็นต้องให้คำแนะนำบ้าง เมื่อการแสดงดำเนินไปพอสมควรแล้ว ผู้สอนควรตัดบทควรทำเมื่อเห็นว่าการแสดงได้ให้ข้อมูลแก่กลุ่มเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือตัดบทเมื่อการแสดงเริ่มยืดเยื้อ หรือเมื่อผู้พอจะเดาได้ว่าเรื่องจะดำเนินต่ออย่างไร

6. การวิเคราะห์หรืออภิปรายผลการแสดง ขั้นนี้เป็นขั้นสำคัญมาก เพราะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ เทคนิคที่จำเป็นสำหรับการอภิปรายในช่วงนี้มีหลายประการที่สำคัญคือการสัมภาษณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้แสดงและจดบันทึกไว้บนกระดานต่อจากนั้นจึงสัมภาษณ์ผู้หรือผู้สังเกตการณ์ถึงข้อมูลที่สังเกตได้ ผู้สอนควรจดข้อมูลนี้ไว้บนกระดาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเห็นประเด็นในการอภิปรายและสรุปต่อจากนั้นจึงให้ทุกฝ่ายร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น และสรุปประเด็นการเรียนรู้ สิ่งสำคัญมากที่ผู้แสดงพึงคำนึงในการอภิปรายคือ การให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติเพื่อวัตถุประสงค์จะใช้บทบาทเป็นเครื่องมือในการดึงความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ เจตคติ หรืออคติต่างๆ ที่อยู่ในส่วนลึกของผู้แสดงออกมาเพื่อเป็นข้อมูลในการเรียนรู้ ดังนั้นการอภิปรายจึงต้องมุ่งเน้นและอภิปรายในเรื่องของพฤติกรรมที่ผู้สวม

บทบาทแสดงออกและความรู้สึกที่เป็นเหตุผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา การซักถามจึงควรมุ่งประเด็นไปที่ว่าผู้แสดงได้แสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง ทำไมจึงแสดงพฤติกรรมเช่น และพฤติกรรมนั้นก่อให้เกิดผลอะไรตามมา การอภิปรายไม่ควรมุ่งประเด็นไปที่การแสดงของผู้สวมบทบาทว่า แสดงได้ดี – ไม่ดี เพียงใด เพราะนอกจากเป็นการอภิปรายที่ผิดวัตถุประสงค์แล้วยังอาจทำให้ผู้แสดงเสียความรู้สึกได้

ในกรณีที่การอภิปรายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนเสนอแนะแนวคิดและแนวทางอื่นๆ เพิ่มเติมต่างไปจากที่ผู้สวมบทบาทแสดงผู้สอนอาจให้มีการแสดงและการอภิปรายเพิ่มเติมและสรุปบทเรียนอีกครั้งหนึ่ง

สุวัฒน์ชัย ภูนาพรรณ (2555, น.56 – 57) กล่าวว่าถึงขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติว่า กิจกรรมบทบาทสมมติมีขั้นตอนต่างๆ ที่ผู้สอนเลือกและประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม ขั้นตอนใหญ่ คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนแสดง ขั้นตอนวิเคราะห์ อภิปรายผล และขั้นสรุป ซึ่งกำหนดดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้สอนกำหนดสถานการณ์และเขียนบทบาทสมมติ
2. ขั้นตอนแสดงประกอบด้วย การเตรียมผู้เรียนในด้านภาษาการนำเข้าสู่บทเรียน การเลือกผู้แสดง ผู้สอนเสนอสถานการณ์แก่ผู้เรียนโดยตรงแล้วให้ผู้เรียนเลือกบทบาทที่จะแสดงและเตรียมความพร้อมแก่การแสดง นอกจากนี้ครูจะมอบหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเตรียมคำถาม หรือข้อเสนอแนะอย่างน้อยกลุ่มละ 2 ข้อ สำหรับการอภิปรายหลังจากที่นักเรียนแสดงและชมการแสดงของกลุ่มอื่นๆ

3. ขั้นตอนอภิปรายผล ผู้เรียนและผู้สอนสรุปเรื่องราวและประสบการณ์ผู้แสดง ผู้สังเกตการณ์แสดงความรู้สึก และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์สมมตินั้น ผู้สอนอธิบายและแก้ไขถ้อยคำสำนวนของผู้แสดง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540, น.144 – 145) กล่าวถึงขั้นตอนการนำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ว่ามี 8 ขั้นตอน คือ

1. การนำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและความกระตือรือร้น ในการแสดงบทบาทสมมติโดยชี้แจงเหตุผลของการแสดงบทบาทสมมติและประโยชน์ที่ได้รับ ผู้สอนอาจใช้วิธีการดังต่อไปนี้

- 1.1 เสนอสถานการณ์แก่ผู้เรียนโดยตรง โดยการบรรยายหรืออธิบายสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

- 1.2 ใช้กิจกรรมเพื่อนำไปสู่สถานการณ์ได้แก่ ให้ผู้เรียนดูภาพยนตร์ อ่านเอกสารตอบคำถามในแบบสอบถาม หรืออภิปรายกลุ่มย่อย

1.3 การใช้เกมอุปกรณ์เพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เกมที่ใช้ควรเป็นเกมที่สนุกตื่นเต้น และทำให้ผู้เรียนตระหนักว่า เป็นการอุปกรณ์ที่จะนำไปสู่กิจกรรมต่อไป

2. การเตรียมตัวผู้เรียนในด้านภาษา ข้อเท็จจริง และลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของสถานการณ์ เช่นการให้คำศัพท์และรูปประโยคที่จำเป็นให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาในข้อที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ โดยการฝึกเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม

3. การเลือกผู้แสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนอาสาสมัคร หรือผู้สอนเลือกโดยการสุ่มหรือเลือกเฉพาะเจาะจง

4. การเตรียมพร้อมของผู้แสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนให้เวลาผู้แสดงบทบาทสมมติได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่จะแสดง โดยให้อ่านเอกสารบรรยายบทบาทหรือผู้สอนเล่าถึงบทบาทนั้นให้ฟัง

5. การจัดการการแสดงผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันจัดการแบบสมมติขึ้นเพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความจริง อาจเป็นการจัดการแบบง่ายๆ ใช้เพียงโต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น

6. การแสดงบทบาทสมมติ ผู้แสดงบทบาทต้องแสดงบทบาทอย่างมีชีวิตชีวาควรใช้เวลาสั้นและดำเนินไปจนกระทั่งพฤติกรรมที่ผู้แสดงเลือกแสดงปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน

7. การอภิปรายผลการแสดง ผู้แสดงบทบาทและผู้ชม แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดง มีการประเมินประสิทธิภาพการสื่อสารของผู้แสดง ผู้สอนอาจอธิบายหรือแก้ไขถ้อยคำสำนวนของผู้แสดง

8. การดำเนินกิจกรรมติดตามผล ผู้สอนอาจมอบหมายกิจกรรมต่อไปให้ผู้เรียน เช่น อ่านเพิ่มเติม เขียนรายงานการประชุมที่มีขึ้นในการแสดงบทบาทสมมติเป็นรายบุคคล

ลิฟวิงสโตน (Livingstone, 1985, น.12 – 17) แบ่งขั้นตอนของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการของครู ในขั้นตอนนี้ครูจะเลือกเนื้อหาการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนและเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน นอกจากนั้นครูจะต้องเตรียมอุปกรณ์และสื่อการสอนให้พร้อมด้วย

2. ขั้นเตรียมความพร้อมในห้องเรียน ครูจัดเตรียมความพร้อมในด้านคำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจในหน้าที่ทางภาษาและสถานการณ์แสดง

3. ขั้นแสดงกิจกรรมบทบาทสมมติ นักเรียนออกมาแสดงตามบทบาทที่ได้เตรียมไว้อย่างเป็นทางการ จะต้องเตรียมการและจัดการการแสดงให้พร้อม

4. ขั้นติดตามผล ในขั้นนี้ครูจะแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการแสดงไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้คำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ หรือการแสดงออกของนักเรียนก็ตาม

5. ขันขยายผล หลังจากทีนักเรียนได้เรียนเนื้อหาและแสดงกิจกรรมบทบาทสมมติไปแล้วครูสามารถขยายผลกิจกรรมการเรียนรู้ออกไปอีกได้ เช่น ให้แบบฝึกหัดเพิ่มเติม สอนเนื้อหาการเรียนที่เกี่ยวข้องหรือให้นักเรียนศึกษาตัวอย่างสถานการณ์ที่ต่อเนื่อง เป็นต้น

คริส (Krish. 2001 : 23 – 24) ได้กำหนดกิจกรรมบทบาทสมมติ ไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้
ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ในขั้นนี้ครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนและเตรียมความพร้อมด้านภาษาแก่นักเรียน ขั้นตอนนี้ยังรวมถึงการคัดเลือกบทบาทของผู้แสดงในกลุ่มและการฝึกซ้อมก่อนการแสดงจริง

ขั้นที่ 2 คือ ขั้นแสดง นักเรียนกลุ่มผู้แสดงจะนำเสนอการแสดงหน้าชั้นอย่างมีชีวิตชีวา ในขณะที่ผู้ชมจะต้องจดบันทึกการแสดงเกี่ยวกับจุดอ่อนจุดแข็งของการแสดงและการใช้ภาษาโดยไม่ทำให้กลุ่มผู้แสดงรู้สึกกลัวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์

ขั้นที่ 3 คือ ขั้นหลังการแสดง นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อการแสดงของแต่ละกลุ่มตามที่ได้จดบันทึกไว้ และให้ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นเพื่อที่ครูจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

จากเอกสารที่ได้ศึกษาในข้างต้นนั้นสรุปได้ว่าขั้นตอนในการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ แบ่งเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วัตถุประสงค์ในการใช้บทบาทสมมติ ครูกำหนดสถานการณ์ เขียนบทและเตรียมอุปกรณ์ ในการแสดง พร้อมฝึกซ้อมการแสดง
2. ขั้นการแสดงบทบาทสมมติ ครูแนะนำผู้แสดง ทำความเข้าใจกับผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์
3. ขั้นอภิปรายผลการแสดง นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่ได้รับรู้จากบทบาทสมมติ ได้ข้อคิดอะไรจากบทบาทที่ได้รับ
4. ขั้นสรุป เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่ได้แสดงบทบาทสมมติว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างไร ให้ผู้แสดงบทบาทสมมติแสดงความคิดเห็น
5. ขั้นประเมินผล ครูใช้แบบวัดทักษะด้านการพูดบันทึกผลการร่วมกิจกรรมของนักเรียนแต่ละคน ในทุกๆ ขั้นตอน พร้อมให้ข้อเสนอแนะกับผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์

2. เอกสารเกี่ยวกับการพูด

การพูดเป็นทักษะสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารที่ใช้ในชีวิตประจำวันดังนั้นการที่นักเรียนจะพูดได้ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องได้รับการฝึกฝนเป็นประจำ จึงจะทำให้การพูดมีประสิทธิภาพและสื่อถึงผู้อื่นได้เข้าใจสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ ซึ่งในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารหนังสือตำรา จากผู้รู้จึงนำเสนอหัวข้อดังนี้

2.1 ความหมายเกี่ยวกับการพูด นักวิชาการศึกษาและผู้รู้ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการพูดไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, น.797) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ว่า พูด ก. เปล่งเสียงออกเป็นถ้อยคำ

นพเก้า ฌ พัทลุง (2548, น.23 – 24) ได้กล่าวว่า ทักษะการพูด หมายถึงความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสารด้วยการพูด ที่มีความชัดเจน ตรงประเด็น ครบถ้วน ฟังแล้วเข้าใจ และใช้คำพูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะ โดยเป็นทักษะที่ค่อยๆ พัฒนา ซึ่งต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การออกเสียงคำพูด (Pronunciation) แต่ละภาษามีการออกเสียงที่แตกต่างกัน ทั้งเสียงสระและเสียงพยัญชนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาไทยและภาษาอังกฤษบางเสียงในภาษาอังกฤษจะไม่มีในภาษาไทย ทำให้เกิดปัญหาในการออกเสียงสำหรับเด็กไทย เช่น เสียง th เช่นคำว่า think , thanks เป็นต้น

2. การลงน้ำหนักคำ (stress) การเน้นเสียงในคำ วลี หรือประโยค เป็นสิ่งสำคัญในการพูด เพราะหากเน้นเสียงผิดที่ อาจทำให้ความหมายในการพูดผิด

3. การออกเสียงสูงต่ำ (Intonation) การพูดภาษาอังกฤษเสียงสูง ปานกลาง ต่ำ ทำนองเสียงสูงและต่ำขึ้นอยู่กับลักษณะของประโยคและความมุ่งหมายในการพูด

4. การเว้นจังหวะในการออกเสียงในประโยค (Rhythm) เป็นส่วนที่มีความสำคัญ เพราะหากพูดผิดจังหวะ อาจทำให้การสื่อความหมายคลาดเคลื่อนได้

กมลวรรณ โคมศรีฟ้า (2552, น.7) กล่าวว่า การพูด หมายถึง การใช้ความสามารถทางด้านภาษาหลายด้านประกอบกัน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจ โดยมีจุดมุ่งหมายหรือกระบวนการสำคัญคือ เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป การพูดที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้พูดจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่ได้คำพูด (Non Verbal Language) คือ สีหน้า ท่าทาง ประกอบการพูด ให้สอดคล้องได้อย่างเหมาะสมถูกต้องกับโอกาส และมีมารยาทในการพูดที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมและประเพณีนิยมของสังคม

วรรณ โสมประยูร (2553, น.128) ได้ให้ความหมายของการพูดว่า การพูดเป็นการสื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งโดยใช้น้ำเสียง ภาษากิริยาท่าทางเพื่อถ่ายทอดความในใจไปให้ผู้ฟัง หรือเข้าใจสิ่งที่ตนต้องการให้ความรู้สึกนึกคิดของตนเพราะการพูดเป็นหลักการส่งออกภาษา ศิลป์

สุวรรณชัย ฤมาพรรณ (2555, น.24) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ว่า การพูด หมายถึง การถ่ายทอดความคิด การแลกเปลี่ยนข่าวสารต่างๆ โดยใช้น้ำเสียง ซึ่งแต่ละครั้งจะต้องประกอบด้วย บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และการกระทำให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยอากัปกิริยา ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช่คำพูดด้วย การแลกเปลี่ยนข่าวสารต่างๆ การพูดจะมีประสิทธิภาพหรือประสบผลสำเร็จนั้น ผู้พูดต้องสามารถใช้สำเนียงหรือถ้อยคำที่มีความถูกต้อง อีกทั้งสามารถใช้ภาษาท่าทางหรือให้สอดคล้องเหมาะสมกับจุดประสงค์หรือเจตนาในการพูดโดยใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้นๆ ดังนั้นในการพัฒนาทักษะการพูดนั้นการสอนและกิจกรรมการสอนจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการพูดอย่างเพียงพอ

บุญสม ภูศิริ (2546, น.11) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ว่า การพูด คือ การที่ผู้พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและอารมณ์ ตลอดจนประสบการณ์ของผู้พูดโดยที่มีถ้อยคำน้ำเสียง และกิริยาท่าทาง เป็นสื่อให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด

สหไทย ไชยพันธ์ (2555, น.144) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ว่า การพูด (Speech) หมายถึง การถ่ายทอดความคิดความรู้ ความรู้สึก และความต้องการของผู้พูดออกมาโดยอาศัยถ้อยคำ น้ำเสียงและกิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรม ให้ผู้อื่นรับรู้ เข้าใจ และเกิดการตอบสนอง

ฐนสจันทร์ วงษ์สุวรรณ (2549, น.37) ได้ให้ความหมายของการพูดไว้ว่า การพูดตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Speech” หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง โดยอาศัยถ้อยคำ น้ำเสียงและอากัปกิริยาในการสื่อความหมาย

จินดา งามสุทธิ (2531, น.1) ได้ให้ความหมายของการพูดว่า การพูด คือ การเปล่งเสียงออกมาเป็นคำพูด เพื่อติดต่อสื่อสารให้เข้าใจกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง หรือการพูดคือการสื่อความหมายแบบหนึ่งที่เรียกว่า Oral Communication มิได้หมายความว่าเป็นการสื่อความหมายโดยใช้ปากเท่านั้น เป็นการสื่อความหมายโดยใช้ภาษา เสียง กิริยา ท่าทางต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกของผู้พูดให้แก่ผู้ฟังให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของผู้พูด

ดังนั้นจากที่นักการศึกษาและผู้รู้ที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การพูด คือ การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก ทั้งด้วยน้ำเสียงและกิริยาท่าทางไปยังอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดการตอบสนองตามที่ผู้พูดนั้นต้องการ

2.2 ความสำคัญของการพูด

การพูดเป็นการสื่อสารที่ใช้มากที่สุดในชีวิตประจำวัน ทั้งการติดต่อเจรจาธุรกิจ การทำงานต่างๆ ย่อมอาศัยการพูดเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการสื่อสาร ซึ่งความสำคัญของการพูดนั้นมึนนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

จินดา งามสุทธิ (2532, น.8 – 12) กล่าวว่า การพูดเป็นการติดต่อสื่อสารให้เข้าใจกันระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เพื่อถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิดของผู้พูดให้แก่ผู้ฟังให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย การพูดจึงมีความสำคัญมาก ที่มีมาตั้งแต่โบราณกาล อันปรากฏในโคลงกลอนหรือเห็นในวรรณคดี วรรณกรรมต่างๆ ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่าการพูดมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ ได้แก่ ครู นักการเมือง ศาสนาหรือนักเทศน์ ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ

ฐนสจันทร์ วงศ์สุวรรณ (2549, น.38 – 39) กล่าวว่า การพูดมีความสำคัญยิ่งต่อมนุษย์ เพราะการพูดเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเรามากที่สุด และเป็นการสื่อสารที่มนุษย์ใช้กันอย่างแพร่หลายมากกว่าวิธีอื่นๆ ทั้งการพูดในชีวิตประจำวัน และเกี่ยวข้องกับการงานอาชีพที่ปฏิบัติ จากการศึกษาพบว่า คนเราใช้เวลาในการสื่อสารหรือพูดกับผู้อื่นในแต่ละวันถึงร้อยละ 70 ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติทุกเผ่าพันธุ์ที่มีการใช้ ได้ยอมรับและยกย่องความสำคัญของการพูดไว้ดุจ “สิ่งทิพย์” ที่จะบันดาลให้เกิดความมหัศจรรย์ทั้งด้านบวกและลบได้เสมอมาทุกยุคทุกสมัย โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ การพูดมีความสำคัญทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

1. การพูดก่อให้เกิดความเข้าใจง่ายกว่าการสื่อสารด้วยวิธีอื่นๆ
2. การพูดเป็นเครื่องมือของการสมาคม
3. การพูดก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
4. การพูดก่อให้เกิดทัศนนะและความเข้าใจที่ถูกต้อง
5. การพูดช่วยให้ผ่อนคลายทุกข์
6. การพูดก่อให้เกิดความสำเร็จในด้านศาสนา ค้าขาย และการเมือง

การพูดจึงเป็นบทบาทและความสำคัญยิ่งในชีวิตประจำวันของคนเรา ถ้าเราขาดการพูดแล้วก็เท่ากับขาดการสื่อความหมายกับผู้อื่น จนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีบุคคลใดที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้โดยไม่ต้องใช้การพูด

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถสรุปความสำคัญของการพูดได้ ดังนี้

1. การพูดมีความสำคัญต่อทุกๆ อาชีพ กล่าวคือ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพใดก็ตามจำเป็นต้องอาศัยการพูดเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร
2. การพูดคือการสื่อสารที่รวดเร็วกว่าที่สุดกว่าการติดต่อสื่อสารด้วยวิธีการอื่น
3. การพูดเป็นการสร้างความเข้าใจต่อกันและกัน
4. การพูดถือเป็นศาสตร์และศิลป์ที่จะนำพาผู้พูดไปสู่ความสำเร็จตามความมุ่งหมาย

2.3 การพูดในวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษา

การพูดในวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษา มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งตามตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดไว้ในสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ซึ่งกล่าวไว้ในมาตรฐาน ที่ 3.1 ว่า สามารถเลือกฟังและอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.50)

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2552, น.19-42) กล่าวไว้ในการสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาว่า ในชีวิตประจำวันของคนเรา การพูดเป็นสิ่งที่ต้องอยู่เสมอเพื่อการทำ ความเข้าใจระหว่างผู้ที่ติดต่อเกี่ยวข้องกันให้ได้ทราบความประสงค์ของกันและกัน ก่อนเข้าเรียนหนังสือ ในโรงเรียนเด็กก็สามารถพูดได้คล่องแคล่วแล้ว แต่แม้กระนั้นนักเรียนในโรงเรียนไม่ว่าจะอยู่ในชั้นใดก็ตามยังต้องการฝึกพูดเพื่อให้สามารถพูดอย่างสละสลวยเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล การพูดนี้มีความสำคัญเป็นอันหนึ่งในการติดต่อสื่อความหมาย ฉะนั้นในการสอนภาษาไทย ครูควรพยายามส่งเสริมในด้านนี้ โดยการจัดให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการพูดแบบต่างๆ ตามโอกาส และพยายามสอนให้ได้ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด ซึ่งสรุปจุดมุ่งหมายของการพูดในระดับประถมศึกษา มีดังนี้

1. ให้กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น
2. ให้มีมารยาทในการพูด
3. ให้ใช้ภาษาพูดที่ถูกต้องชัดเจน สละสลวยและแจ่มแจ้ง
4. พูดให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายตรงตามจุดประสงค์
5. ให้รู้จักเลือกใช้คำพูดให้เหมาะสมกับเพศและบุคคล

ธนรัชต์ ศิริสวัสดิ์ (2554, น.7-16 - 7-17)กล่าวถึงแนวทางพัฒนาทักษะการพูดในระดับประถมศึกษา ว่าการสอนทักษะการพูดในระดับประถมศึกษาเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการฝึกใช้ภาษาพูดเพื่อการสื่อสารขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนจะเริ่มฝึกการใช้ภาษาในการ

สื่อสารกับบุคคลต่างๆ อย่างจริงจัง นอกเหนือจากการสื่อสารกับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดที่ตนคุ้นเคย ดังนั้นการวางรากฐานการพัฒนาทักษะการพูดในระดับนี้ จึงเป็นหน้าที่ครูที่จะต้องให้ความสนใจ และหาวิธีการพัฒนาทักษะดังกล่าวให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของตน หากผู้เรียนได้รับการฝึกอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ย่อมส่งผลให้สามารถพัฒนาทักษะการพูดได้อย่างต่อเนื่อง ที่สื่อสารกับบุคคลต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจใช้ความสามารถดังกล่าว ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต

ทักษะการพูดสำหรับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ผู้เรียนในระดับนี้ควรได้รับการฝึกทักษะการพูดที่เหมาะสมกับความสามารถของตน ซึ่งหากพิจารณาจากหลักสูตรจะพบว่าส่วนใหญ่มักกำหนดความสามารถดังกล่าวไว้คล้ายคลึงกัน ดังเช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงไว้ในตัวชี้วัดสรุปสาระของเนื้อหาที่กำหนดไว้ได้ดังนี้

1. การพูดแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู ทั้งที่เป็นความรู้และบันเทิง ได้แก่ เรื่องเล่า สารคดีสำหรับเด็ก นิทาน การ์ตูน เรื่องขบขัน รายการสำหรับเด็ก ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน เพลง บทความ โฆษณา สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเรื่องจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่นๆ

2. การพูดแสดงความรู้สึกและความเข้าใจจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดูจากสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. การพูดสื่อสารในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การแนะนำตนเอง การขอความช่วยเหลือ การกล่าวขอบคุณ การกล่าวคำขอโทษ การพูดของร้องในโอกาสต่างๆ การเล่าประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การแนะนำสถานที่ในโรงเรียนและชุมชน การแนะนำ เชิญชวน เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในด้านต่างๆ เช่นการรักษาความสะอาดของร่างกาย และการพูดในโอกาสต่างๆ เช่นการพูดขอเรื่อง การพูดทักทาย การกล่าวขอบคุณ และขอโทษ การพูดปฏิเสธ การพูดซักถาม

4. การรายงาน ได้แก่ การพูดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานและการพูดลำดับเหตุการณ์

5. การพูดโน้มน้าวใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่ การเลือกกรรมการนักเรียน การรณรงค์ต่างๆ และการโต้วาที

6. มารยาทในการพูด ได้แก่ การใช้ถ้อยคำและกิริยาที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะใช้เสียงนุ่มนวลไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ฟังผู้อื่นกำลังพูด และไม่ล้อเลียนให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเสียหาย

การฝึกทักษะการพูดดังกล่าวได้เริ่มจากการฝึกขั้นต้นและค่อยเพิ่มความยากขึ้นเรื่อยๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และตัวชี้วัดที่ได้กำหนดในลักษณะที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการพูดแบบต่างอย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การสอนพูดในวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญและหมั่นฝึกพูดผู้เรียนให้ได้ตามความสามารถของผู้เรียน และการพูดนั้นต้องเริ่มจากง่ายไปหายาก และหมั่นฝึกพูดเป็นไปตามตัวชี้วัดกำหนดจะทำให้การพูดในระดับประถมศึกษาได้ดีพร้อมต่อไปยังในระดับสูงขึ้นไปอย่างภาคภูมิใจ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ มีหัวข้อสำคัญ คือ งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทสมมติในประเทศ และงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทสมมติในต่างประเทศ

3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทสมมติในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทสมมติมีตัวอย่างดังต่อไปนี้

กาญจนา ครุฑมณี (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งกลุ่มทดลองที่ใช้เป็นแบบกลุ่มเดี่ยว ได้มาแบบเจาะจงเลือก จำนวน 16 คน และใช้เครื่องมือเป็นแผนการสอนจำนวน 8 แผน จำนวน 16 ชั่วโมง และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะการฟังและพูด และแบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการฟังและพูดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการสอนบทบาทสมมติมีประสิทธิภาพเท่ากับ $80.08/82.05$ ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์กำหนด $80/80$ โดยมีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ยุพาวดี แสงสว่าง (2548) ได้วิจัยเรื่องผลของการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติจำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการพูดภาษาอังกฤษ และแบบสังเกตพฤติกรรมการพูด วิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการพูดภาษาอังกฤษ

หลังการเรียนรู้ด้วยวิธีการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาลีรัตน์ บุ่งทอง (2553) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาข่าวิทยาคม อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนจำนวน 40 คน หลังการเรียนรู้ด้วยวิธีการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ ระดับ .01 และงานวิจัยของ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

อัล ซาดัส และอฟีฟี (AL-Saadat, anv=n Afifi, 1997, น.43) วิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติกับนักเรียนชาวซาอุดีอาระเบียที่กลัวการสื่อสารกับบิดาเนื่องจากในประเทศซาอุดีอาระเบีย บิดาจะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในบ้าน ภรรยา และลูกต้องปฏิบัติตามคำสั่งของบิดา และผู้ใหญ่มากกว่าจะมีอำนาจเหนือผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งนักเรียนจะถูกจำกัดการแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เก็บกด ทำให้การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนไม่เป็นผลที่น่าพอใจ และทักษะการสื่อสารของนักเรียนก็ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น อัล ซาดัส พยายามใช้กิจกรรมบทบาทสมมติกับนักเรียนกลุ่มดังกล่าว โดยเน้นให้ครูผู้สอนช่วยนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนพัฒนาเน้นให้ครูผู้สอนช่วยนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนพัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร ผลจากการศึกษาพบว่า กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนเกิดความต้องการในการสื่อสาร กระตุ้นความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในเหตุการณ์ที่ไม่มีเตรียมล่วงหน้า และกิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองในการเรียนวิชาอื่นๆ เพิ่มขึ้น เนื่องจากนักเรียนคุ้นเคยกับการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติมาแล้ว

สตอร์ตี (Storti, 1990, น.31 – 32) ได้ทดลองการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนไวยากรณ์แบบสื่อสาร โดยครูจัดสถานการณ์จำลองแบบควบคุมให้นักเรียนได้ฝึกใช้ไวยากรณ์แบบสื่อสาร นักเรียนจะเล่นบทบาทสมมติที่มีกิจกรรมบทบาทสมมติที่มีกิจกรรมสนทนาแบบสื่อสาร แต่เป็นแบบควบคุมไวยากรณ์ที่ต้องการเน้นรูปแบบ นักเรียนจะได้ฝึกใช้ไวยากรณ์ในการสนทนาสื่อสาร และมีกิจกรรมในการฝึกพูดสนทนาสื่อสารบ่อยๆ จนเกิดความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาทดลองสอนกับนักเรียนอายุตั้งแต่ 8 ปี ขึ้นไป ที่เซนทรัล มันเล เดอ อินเกิล ลา ปลา โต (Centro Mundlasi de ingies La Plato) ประเทศอาร์เจนตินา ปรากฏว่านักเรียนเรียนไวยากรณ์แบบสื่อสารได้ผลดีสามารถพูดสนทนาได้อย่างคล่องแคล่วสนุกกับการเรียนไวยากรณ์โดยไม่เบื่อหน่าย

กานาสซู (Ganstsou, 1988, น.32) ได้นำเอาวิธีสอนไวยากรณ์ และโครงสร้างทางภาษามาใช้สอนไวยากรณ์แบบสื่อสาร โดยทดลองใช้กับนักเรียนระดับอายุ 13 – 14 ปี ทดลองที่ ไลซี

เอ็ม อ็อฟ เซอไซโลโมกิ (Lycum of Thessalomoki) ในประเทศกรีก (Greece) โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม บทบาทสมมติจัดสถานการณ์จำลองให้นักเรียนได้ฝึกฝน จากผลการทดลองพบว่านักเรียนมีความเข้าใจการใช้ไวยากรณ์แบบสื่อสาร สามารถนำไปใช้จริงและสนุกสนานกับการเรียน

ริชาร์ดส์ (Richards. 1985, น.83 – 90) ได้นำกิจกรรมบทบาทสมมติไปทดลองใช้ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของฮาวาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 19 – 24 ปี ดำเนินการตามขั้นตอนการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการทดลองครั้งนี้ คือ เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น ส่วนผู้สอนจะแนะนำเรื่องสถานการณ์ และบทที่ใช้ในการแสดง นักศึกษาอ่านบทสนทนาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ แล้วแสดงบทบาทสมมติต่อจากนั้นให้นักศึกษาฟังบทสนทนาที่เขาใช้ในการแสดงบทบาทสมมติจากเทปบันทึกเสียงเป็นเสียงเจ้าของภาษา นักศึกษาได้รับข้อมูลย้อนกลับโดยทำแบบฝึกหัดที่เกี่ยวกับการฟัง และการพูดแบบฝึกหัดจะเป็นประเภทเลือกตอบ และเลือกคำตอบถูกหรือผิด ผลการทดลองพบว่า กิจกรรมบทบาทสมมติมีส่วนทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกทักษะการฟัง และทักษะการพูดอย่างแท้จริง

ชุง (Chiung, 1963, น.43) ได้นำเอากิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ที่มหาวิทยาลัยเฟงเซีย ซึ่งอยู่ในประเทศไต้หวัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเฟงเซีย จำนวน 50 คน ผลการทดลองพบว่า วิธีสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติได้รับความสนใจจากผู้เรียนเป็นอันมาก เพราะแน่ใจว่าสามารถพัฒนาการพูดภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้ยังทำให้การดำเนินการสอนเป็นไปอย่างสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ ดังนั้นจึงควรนำเอาวิธีการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติใช้ในการเรียนภาษาต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติจะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการพูดและการแสดงออกในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมั่นใจและสามารถที่จะแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจและนำการใช้บทบาทสมมติมาทดลองกับนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูด วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะความสามารถทางการพูด ซึ่งนำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน กลุ่มเครือข่ายนาจะหลวย จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 233 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2560 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน และแบบวัดทักษะด้านการพูด วิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ มีจำนวน 8 แผน ใช้เวลาแผนละ 60 นาที

2.1.1 การสร้างการจัดการเรียนรู้ ในการสร้างกิจกรรมบทบาทสมมติผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการพูดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ซึ่งในตัวชี้วัดได้กำหนดอย่างชัดเจนในแต่ละชั้น ซึ่งเป็นการเริ่มต้นจากง่ายไปยาก และในระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 ก็เป็นเรื่องง่ายๆ ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้และนำไปปฏิบัติได้จริงด้วย ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตการพูดในแผน 8 แผน หนูคือใคร ประกวนิทานแสนสนุก การ์ตูนดีมีประโยชน์ การพูดแสดงความคิดเห็น (การพูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ดู) หนูอยากเป็นใครในอนาคต การพูดขอบคุณ การพูดขอโทษ การพูดเจรจาต่อรอง เมื่อน้องไปตลาด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ 5 ขั้นตอนซึ่งได้ปรับมาจากขั้นตอนการสอนบทบาทสมมติ 8 ขั้นตอนของ ทิศนา แจมมณี (ทิศนา แจมมณี 2550, น.359 – 360)

1. ขั้นเตรียมการ บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วัตถุประสงค์ในการใช้บทบาทสมมติ ครูกำหนดสถานการณ์ เขียนบทและเตรียมอุปกรณ์ ในการแสดง พร้อมฝึกซ้อมการแสดง
2. ขั้นการแสดงบทบาทสมมติ ครูแนะนำผู้แสดง ทำความเข้าใจกับผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์
3. ขั้นอภิปรายผลการแสดง นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่ได้รับรู้จากบทบาทสมมติ ได้ข้อคิดอะไรจากบทบาทที่ได้รับ
4. ขั้นสรุป เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่ได้แสดงบทบาทสมมติว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างไร ให้ผู้แสดงบทบาทสมมติแสดงความคิดเห็น
5. ขั้นประเมินผล ครูใช้แบบวัดทักษะด้านการพูดบันทึกผลคะแนนหลังจากให้นักเรียนได้ทดสอบด้วยการจับสลาก 3 สถานการณ์ จากทั้งหมด 5 สถานการณ์ พร้อมให้ข้อเสนอแนะกับผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์

ตารางที่ 3.1 การจัดกิจกรรมตามเนื้อหาแผนการจัดการเรียนรู้

แผนที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	เวลา (ชั่วโมง)
1	หนูคือใคร	1. นักเรียนสามารถแนะนำตัวเองได้	-การทักทาย -บอกชื่อ-นามสกุล	1
2	ประกวนิทาน แสนสนุก	2. นักเรียนสามารถเล่านิทาน โดยใช้ น้ำเสียง ลีลา ท่าทางได้เหมาะสมกับ ตัวละครในเรื่อง 3. นักเรียนสามารถพูดแสดงความคิดเห็นจากนิทานที่เล่าได้	- การทักทาย - บอกชื่อ –นามสกุล - การใช้น้ำเสียง - การใช้ท่าทางประกอบ - การบอกข้อคิดจาก นิทานที่เล่า	1

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	เวลา (ชั่วโมง)
3	การ์ตูนดีมี ประโยชน์ (การพูดแสดง ความคิดเห็น จากเรื่องที่คุณ)	4. นักเรียนสามารถพูดแสดงความ คิดเห็นจากเรื่องที่คุณได้	- บอกความรู้สึกรู้สึกที่คุณว่า รู้สึกอย่างไร และให้ เหตุผลสนับสนุนจาก เรื่องที่คุณได้	1
4	หนุ่ยอยากเป็น ใครในอนาคต	5. นักเรียนสามารถพูดแสดงความ ต้องการประกอบอาชีพในอนาคตได้ และให้เหตุผลได้ว่าทำไมถึงเลือก ประกอบอาชีพนี้	- บอกอาชีพที่ตนอยาก เป็น และให้เหตุผล สนับสนุนได้	1
5	การพูดขอความ ช่วยเหลือ	6. นักเรียนสามารถพูดขอความ ช่วยเหลือจากผู้อื่นได้พร้อม ใช้ ถ้อยคำ และประโยคในการขอความ ช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง	- ใช้ถ้อยคำ ประโยค ใน การขอความช่วยเหลือได้	1
6.	การพูดขอบคุณ	7. นักเรียนสามารถพูดขอบคุณได้ อย่างถูกต้อง พร้อมใช้ถ้อยคำ และ ประโยคได้อย่างเหมาะสม	- ใช้ถ้อยคำถูกต้อง - คำว่าขอบคุณ สำหรับ ผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า - คำว่าขอบใจ สำหรับ เพื่อนหรือเด็กที่มีอายุน้อย กว่า	1
7	การพูดขอโทษ	8. นักเรียนสามารถพูดขอโทษได้ อย่างถูกต้องพร้อมใช้ถ้อยคำ และ ประโยคในการพูดได้อย่างเหมาะสม	- รู้ว่าเมื่อไหร่ควรพูดคำ ว่าขอโทษ และใช้ว่า อย่างไร	1
8	การพูดสื่อสาร (การพูดเจรจา ต่อรองเมื่อน้อง ไปตลาด)	9. นักเรียนสามารถใช้คำพูดเจรจา ต่อรองกับผู้อื่นได้เหมาะสม	- รู้จักใช้คำพูดในการ เจรจาท่องในการขอลด ราคาได้ได้	1

2.1.2 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หลังจากที่ได้แผนแล้ว ผู้วิจัยได้นำแผนไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

2.1.3 นำแผนมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งก่อนนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมกับแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

2.1.5 การหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากการตรวจของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ปรากฏว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.0 สรุปได้ว่าแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 8 แผน ที่ประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหา บทบาทสมมติ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และกาวัดผลประเมินผล มีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ แต่ก็มีส่วนที่ต้องปรับปรุง แก้ไขบางสถานการณ์ และต้องเรียงลำดับแผนใหม่ให้จากง่ายไปหายาก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองกับผู้เรียน

2.1.6 นำแผนที่ผ่านการตรวจสอบไปใช้การทดลองกับผู้เรียน

2.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์ไว้ทั้งหมด 5 สถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดสอบจับสลากก่อนเรียนและหลังเรียน ได้แก่ สถานการณ์ที่ 1 เรื่องหนูคือใคร สถานการณ์ที่ 2 เรื่องประกวดนิทานแสนสนุก สถานการณ์ที่ 3 เรื่อง การ์ตูนดีมีประโยชน์ สถานการณ์ที่ 4 เรื่องหนูอยากเป็นใครในอนาคต สถานการณ์ที่ 5 เรื่องพูดขอบคุณ โดยใช้ควบคู่กับการแบบวัดทักษะการพูดวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นการพูดที่ใกล้ตัวนักเรียนและใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การพูดแนะนำตัว การพูดแสดงความคิดเห็น การพูดขอบคุณ การพูดขอโทษ การพูดแสดงความต้องการ การพูดเจรจาต่อรองในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 การพูดแนะนำตัวเอง

การกล่าวทักทาย

บอกชื่อ

บอกนามสกุล

2.2.2 การพูดแสดงความคิดเห็น

บอกเหตุผล และให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนความคิดของตนเองเพื่อให้มีน้ำหนักมากขึ้น

2.2.3 การพูดขอบคุณ

ใช้คำพูดได้ถูกต้อง ใช้คำว่า “ขอบคุณ” กับผู้ใหญ่

ใช้คำพูดว่า “ขอใจ” กับเพื่อนหรือผู้ที่มีอายุน้อยกว่า

2.2.4 การพูดขอโทษ

ใช้ในโอกาสที่ถูกต้อง

2.2.5 การพูดแสดงความต้องการ

รู้จักใช้ถ้อยคำ และให้เหตุผลสนับสนุนได้ เช่น หนูอยากเป็นหมอ จะได้รักษาคนป่วยให้หาย หนูอยากเป็นตำรวจ จะได้จับผู้ร้าย เป็นต้น

2.2.6 การพูดขอความช่วยเหลือ

ใช้ถ้อยคำ และประโยคที่ถูกต้องเหมาะสม

2.2.7 การพูดเจรจาต่อรอง

ใช้ประโยคและถ้อยคำในการเจรจา ต่อรอง ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การขอลดราคาของในตลาด การขอยืมสิ่งของจากเพื่อน เป็นต้น

2.3 แบบวัดทักษะการพูดวิชาภาษาไทย จัดทำขึ้นเพื่อบันทึกผลการประเมินผลความสามารถด้านการพูดของนักเรียนที่ใช้บทบาทสมมติ ทั้งก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้แบบวัดฉบับเดียวกัน ซึ่งได้กำหนดเกณฑ์ในการวัดไว้ทั้งหมด 4 ข้อ คือ

2.3.1 พูดได้ถูกต้องตามสถานการณ์ กำหนดให้ 5 คะแนน

2.3.2 ความคล่องแคล่ว กำหนดให้ 5 คะแนน

2.3.3 การเลือกใช้คำและประโยค กำหนดให้ 5 คะแนน

2.3.4 การแสดงออกตามบทบาทที่ได้รับ กำหนดให้ 5 คะแนน

ทั้งนี้คะแนนรวมทั้งหมด 20 คะแนนซึ่งปรับเป็นระดับคุณภาพ ดังนี้

คะแนน ระดับ 1 – 5 หมายถึง ปรับปรุง

คะแนน ระดับ 6 – 10 หมายถึง พอใช้

คะแนน ระดับ 11 – 15 หมายถึง ดี

คะแนน ระดับ 16 – 20 หมายถึง ดีมาก

ปรับมาจาก การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 (วันเพ็ญ ไชยหงส์, 2551, น.88)

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พร้อมแบบวัดความสามารถในการพูดวิชาภาษาไทย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ใช้วิธีตรวจสอบรายการแล้วผู้วิจัยนำมาหาค่า IOC โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ (จันทร์ คุปตะวาทีน และคณะ 2554, น.75)

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นสอดคล้องตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

วิเคราะห์ผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านปรากฏว่า ได้ค่าดัชนีความ
 สอดคล้อง 1.0 สามารถนำไปใช้วัดทักษะด้านการพูดวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้
 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design
 (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2551, น.156)

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post- test
E	T ₁	X ₈	T ₂

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

T₁ หมายถึง การวัดความสามารถทางการพูดวิชาภาษาไทยก่อนเรียน

X₈ หมายถึง การทดลองใช้แผนการจัดการจัดกิจกรรม จำนวน 8 แผน

T₂ หมายถึง การวัดความสามารถทางการพูดวิชาภาษาไทยหลังการทดลอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ทดสอบนักเรียน ก่อนเรียน โดยให้นักเรียนเลือกจับสลากเพียง 3 สถานการณ์
 พร้อมบันทึกลงในแบบวัดทักษะด้านการพูดวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพูดในรูปแบบต่างๆ ที่ได้จัดไว้ในแผนใช้กับ
 กลุ่มตัวอย่างจนครบ 8 กิจกรรมในเวลา 15.00 – 16.00 น. ระหว่างวันที่ 1 – 28 ก.พ. 2561

3.3 ทดสอบนักเรียน หลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยใช้แบบวัดทักษะการพูด
 วิชาภาษาไทย โดยกำหนดสถานการณ์ 5 สถานการณ์ และให้นักเรียนจับสลากเอาเพียง 3
 สถานการณ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์เดียวกันกับก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังที่กล่าวมาแล้ว ได้นำแบบวัดทักษะการพูดวิชาภาษาไทย ก่อนเรียน และหลังเรียน มาดำเนินการดังนี้

4.1 คำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ทบาทสมมติ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที

ซึ่งสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การหาค่าความสอดคล้อง ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูด วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะทักษะการพูด ซึ่งนำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

N แทน จำนวนสมาชิก

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$S.D$ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าสถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

ผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้บทบาทสมมติ

การเปรียบเทียบทักษะการพูดวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทบาทสมมติปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการพูดของนักเรียน ก่อน และ หลังเรียน โดยการทดสอบค่าที่

การทดสอบ	N	\bar{X}	$S.D.$	t	$Sig.$
ก่อนเรียน	20	9.30	2.386	20.976	.000*
หลังเรียน	20	15.50	2.439		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 20 คน ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูด วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะทักษะทางการพูด ซึ่งมีลำดับขั้นตอนและผลการวิจัยโดยสรุปดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูด วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างก่อนเรียนและหลังการเรียนโดยใช้บทบาทสมมติ

1.2 สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน โดยการใช้บทบาทสมมติมีความสามารถในการพูดในวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียน

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร คือ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน กลุ่มเครือข่ายจะหลวย จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 233 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2560 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

1.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ประกอบด้วย แผนที่ 1 หนูคือใคร แผนที่ 2 ประกวดนิทานแสนสนุก แผนที่ 3 การ์ตูนดิมีประโยชน์ การพูดแสดงความคิดเห็น (การพูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ดู) แผนที่ 4 หนูอยากเป็นใครในอนาคต แผนที่ 5 การพูดขอความช่วยเหลือ แผนที่ 6 การพูดขอบคุณ แผนที่ 7 การพูดขอโทษ และ

แผนที่ 8 การพูดเจรจาต่อรอง เมื่อนั่งไปตลาด ใช้เวลาในการเรียน 8 ชั่วโมง แผนการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 มีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2) *แบบทดสอบก่อนเรียน และ หลังเรียน* ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์ไว้ทั้งหมด 5 สถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดสอบจับสลากก่อนเรียนและหลังเรียน ได้แก่ สถานการณ์ที่ 1 เรื่องหนูคือใคร สถานการณ์ที่ 2 เรื่อง ประกวนนิทานแสนสนุก สถานการณ์ที่ 3 เรื่อง : การ์ตูนดีมีประโยชน์ สถานการณ์ที่ 4 เรื่อง : หนูอยากเป็นใครในอนาคต สถานการณ์ที่ 5 เรื่อง : พุดขอบคุณ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.0 สามารถนำไปวัดทักษะทางการพูดในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน จังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเอง ซึ่งใช้แผนในการสอนทั้ง 8 แผน ใช้เวลา 8 ชั่วโมงซึ่งก่อนเรียนได้มีการทดสอบวัดทักษะทางการพูด โดยใช้แบบวัดทักษะการพูดในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีสถานการณ์ทั้งหมด 5 สถานการณ์ โดยจับสลากเลือกเพียง 3 สถานการณ์ และบันทึก และหลังเรียนก็ได้ทดสอบความสามารถโดยใช้แบบวัดทักษะการพูดภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้บทบาทสมมติซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนแล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผล

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ออกมาหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการทดสอบค่าที

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีทักษะทางการพูดในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้บทบาทสมมติสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับเรียนรู้โดยบทบาทสมมติมีทักษะในการพูดสูงกว่าก่อนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยังพบปัญหาในการจัดกิจกรรมในขั้นตอนการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ผู้ผู้ขึ้นปฏิบัติเพราะในการเริ่มทำกิจกรรมครั้งแรกในการแสดงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ยังถือว่าเป็นเด็กเล็กอาจยังไม่เข้าใจถึงบทบาทที่ตนเองจะต้องแสดง ครูจะต้องคอยแนะนำตลอดในช่วงแรก และเมื่อทำกิจกรรมครั้งที่ 3 – 4 ผู้เรียนเริ่มเข้าใจก็就会有ความง่ายในการทำกิจกรรม เวลาที่ใช้ก็จะกระชับมากขึ้น ผู้แสดง ผู้สังเกตการณ์ ก็เข้าใจขั้นตอนและวิธีการที่จะทำกิจกรรมในตอนนั้น อย่างไรก็ตามการทำวิจัยครั้งนี้ถึงแม้ว่ากิจกรรมบทบาทสมมติทำให้สังเกตเพิ่มเติมได้ว่า เด็กเล็กก็สามารถใช้บทบาทสมมติได้ แต่ครูก็ควรตั้งใจเย็น และควรจะมี ความเข้าใจเด็กเล็กด้วย อย่างไรก็ตาม ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงมือปฏิบัติใกล้ชิดกับผู้เรียนในทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกันทุกคน ซึ่งขั้นตอนในการทำบทบาทสมมตินี้ผู้วิจัยได้ใช้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นเตรียมการ เป็นการบอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วัตถุประสงค์ในการใช้บทบาทสมมติ ครูกำหนดสถานการณ์ เขียนบทและเตรียมอุปกรณ์ ในการแสดง พร้อมฝึกซ้อมการแสดง ซึ่งผู้เรียนจะได้แสดงออกมาจากความรู้สึกนึกคิดในตัวเอง

2. ขั้นการแสดงบทบาทสมมติ ในขั้นนี้จะคอยครูแนะนำผู้แสดง ทำความเข้าใจกับผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ ซึ่งขั้นนี้ถือว่าเป็นหัวใจหลักของบทบาทสมมติเพราะผู้ที่ได้รับบทการแสดงจะต้องทำเสมือนจริง อยู่ในสถานการณ์นั้นจริงๆ และผู้สังเกตการณ์ต้องคอยสังเกตและดูว่าผู้แสดงมีความบกพร่อง หรือผิดพลาดตรงจุดใด ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้ที่ได้รับบทบาทสมมติจะได้ออกโอกาสฝึกพูดในบทต่างๆ ไปด้วย

3. ขั้นอภิปรายผลการแสดง นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่ได้รับรู้จากบทบาทสมมติ ได้ข้อคิดอะไรจากบทบาทที่ได้รับ ในขั้นตอนนี้ทุกคนจะได้ออกโอกาสแสดงความคิดเห็น ถือเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่จะพบได้นักเรียนคนใดที่สามารถบอกและให้เหตุผลได้ และเป็นอีกวิธีหนึ่งในขั้นตอนบทบาทสมมติที่จะทำให้นักเรียนทุกคนได้ออกโอกาสได้พูดเท่าๆ กัน และจะทำให้ผู้เรียนนั้นกล้าพูดกล้าแสดงออกมากขึ้น

4. ขั้นสรุป เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่ได้แสดงบทบาทสมมติว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างไร ให้ผู้แสดงบทบาทสมมติแสดงความคิดเห็น ในขั้นนี้ถือเป็นการฝึกพูดแสดงความรู้สึกจากสถานการณ์ที่ได้แสดงหรือได้รับชม ซึ่งเป็นอีกหนึ่งขั้นตอนที่จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสดำเนินการแสดงออกด้วยการพูด และยังจะสร้างความมั่นใจกับการพูดให้กับผู้เรียนยิ่งขึ้นด้วย

5. ขั้นประเมินผล ครูใช้แบบวัดทักษะทางการพูดบันทึกผลการร่วมกิจกรรมของนักเรียนแต่ละคน พร้อมให้ข้อเสนอแนะกับผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ ในขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นสำคัญเพราะครูจะต้องแจ้งผลให้นักเรียนทราบว่านักเรียนมีความสามารถในด้านการพูดอยู่ในระดับใด ในการพูดครั้งนี้ และและควรพัฒนาตนเองด้านใด ถึงจะได้ออกมีคะแนนสูงขึ้น จึงถือเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่ครูจะต้องกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสามารถในด้านการพูดมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสได้แสดงความสามารถในด้านการพูดเกือบทุกขั้นตอน และยิ่งไปกว่านั้น จะทำให้ผู้เรียน มีความสามารถในการพูดในวิชาภาษาไทย และยังเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก มีความรู้ ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงและทำให้ ผู้เรียนนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเอกสาร ตำรา และ งานวิจัย ได้แก่ ทิศนา แคมมณี (2551, น.41) กล่าวว่าบทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่าง หนึ่งที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยที่ผู้สอนสร้าง สถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นการ แสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะ ต่างๆ

มาลีรัตน์ บุ่งทอง (2553) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้ กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาข่าวิทยาคม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนจำนวน 40 คน หลังการเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดกิจกรรม บทบาทสมมติสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ ระดับ .01 และงานวิจัยของ ยุพดี แสงสว่าง (2548) เรื่อง ผลของการเรียน โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการพูด ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล จังหวัดระยอง พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการพูดภาษาอังกฤษหลังการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งนักเรียนมีความกล้าและความมั่นใจใน การพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น ทั้งนี้ลาดูซ (Ladousse, 1988, น.3 อ้างถึงใน สุวัฒน์ชัย ฤนาพรรัตน์, 2555) ให้เหตุผลในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาสอนว่าผู้เรียนจะได้รับกิจกรรมที่หลากหลาย จากกิจกรรมการเรียน เช่น ได้เรียนรู้หน้าที่และโครงสร้างทางภาษาผู้เรียนมีโอกาสฝึกพูด ฝึกการใช้ ภาษาในรูปแบบต่างๆ ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาใน การการณ์ที่ปลอดภัย และเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในการการณ์ต่างๆ และยังช่วยสร้างความ มั่นใจให้กับผู้เรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกซึ่งก่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนอีกด้วย กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเทคนิคการสื่อสารที่สามารถพัฒนาความคล่องในการใช้ภาษาเพื่อการ สื่อสารของผู้เรียนและยังเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน ผู้สอนและผู้เรียนต่างมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียน ในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ ครูสามารถยืดหยุ่นสถานการณ์ได้ตาม ความเหมาะสม ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อทักษะการพูด วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านคงขวงคำโพน จังหวัดอุบลราชธานี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติไปใช้

3.1.1 ผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนและวิธีการใช้บทบาทสมมติให้เข้าใจอย่างชัดเจนในทุกขั้นตอนและทุกกิจกรรม

3.1.2 การนำบทบาทสมมติไปใช้ควรเลือกสถานการณ์ที่นักเรียนคุ้นเคย หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงหรือใช้ในชีวิตประจำวันเพราะผู้เรียนจะได้แสดงได้สมบทบาทและกล้าแสดงออกมากขึ้น

3.1.3 การเลือกผู้แสดงผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้รับบทบาทการแสดงเท่ากันทุกคน และหมุนเวียนกันสลับเปลี่ยนกันทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้นักเรียนกลุ่มอ่อนได้ฝึกฝนและมีความมั่นใจในการพูดมากยิ่งขึ้น

3.1.4 การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ ควรเตรียมเครื่องแต่งกายที่สอดคล้องกับเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่จะแสดง เวลาในการแสดงควรกระชับรัดกุม จะทำให้ผู้ชมสนใจและไม่เบื่อหน่าย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 พัฒนาการใช้บทบาทสมมติแล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาความสามารถทางภาษาไทยด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการอ่าน การฟัง การเขียน เป็นต้น

3.2.2 พัฒนาการใช้บทบาทสมมติแล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางภาษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กมลวรรณ โคมศรีฟ้า. (2552). *การศึกษาการใช้กิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสารในการพัฒนา
ความสามารถในด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (สารนิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กรรณิกา สร้อยบุศดา. (2553). *การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะด้านการพูด
ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- กาญจนา ครุฑมณี. (2558). *การพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรังสิต, กรุงเทพฯ.
- เกศสุดา ปงลังกา. (2550). *การศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการ
พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (ปริญญาโททางการศึกษา
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ขวัญชีวา อ่วมชีพ. (2554). *การใช้วิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความมีระเบียบ
วินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนฟ้าใส จังหวัดเชียงใหม่*. (การศึกษา
ค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- จันทร์ คุปตะวาทีน และคณะ. (2554). *การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
วิทยานิพนธ์ 2 แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน*. หน่วยที่ 1 น.32 – 75 นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาศึกษาศาสตร์.
- จินดา งามสุทธิ. (2531). *การพูด*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2525). *การประถมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัชรการพิมพ์.
- ฐนสจันทร์ วงษ์สุวรรณ. (2549). *การพูดเรื่องที่ฝึกฝนได้*. *วารสารข้าราชการ ปีที่ 51 ฉบับที่ 3*
(พฤษภาคม – มิถุนายน), 47 – 53.

- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2552). การสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา. *คู่มือสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: เกรท เอ็ดดูเคชั่น.
- ทิสนา แจมมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์. (2554). กลวิธีเพื่อการเรียนการสอนพูดในระดับประถมศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย*. หน่วยที่ 7 น.7-1 – 7-78
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์.
- นพเก้า ฅ พัทลุง. (2548). *การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา*. สงขลา: การกิจเอกสารและตำรา. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญสม ภูศิริ. (2546). *การพัฒนาทักษะการพูดและพฤติกรรมกล้าแสดงออกทางการพูด โดยใช้บทบาทสมมติของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีตรัง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปรีชา เนาว่าเอ็นผล. (2551). *รูปแบบของการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง*. ใน *ประมวลชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน*. หน่วยที่ 6 น.153 – 169 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาลีรัตน์ บุ่งทอง. (2553). *การพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาข่าวิทยาคม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ยุพาวดี แสงสว่าง. (2548). *ผลของการเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลวัดลุ่มมหาชัยชุมพล จังหวัดระยอง*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์. (2530). *บทเรียนวิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์ชุดวิชาครู ระดับ พ.ม. วิชาหลักการสอน*. นครสวรรค์: ศูนย์การศึกษาสำหรับครูทางวิทยุไปรษณีย์.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นามมีบุคลส์
พับลิเคชั่นส์.
- วรรณิ โสมประยูร. (2553). *เทคนิคการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- วันเพ็ญ ไชยหงส์. (2551). *การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะ
การพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปี
ที่ 1*. (ปริญาณานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
มหาสารคาม.
- สมศิริ ปลื้มจิตต์. (2534). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเหตุผลเชิงจริยธรรมในการ
สอนจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับ
การสอนตามคู่มือครู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- สหไทย ไชยพันธุ์. (2555). *แนวคิดทฤษฎีการพูดสื่อสารในสังคม. วารสารของมหาวิทยาลัย
นราธิวาสราชนครินทร์ บทความวิชาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม)*.
- สุกัญญา จินมาสา. (2551). *ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ*. (การศึกษา
ค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- สุกัญญา ศิลประสารท. (2544). *การพัฒนาความคิดด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *แนวคิดและวิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่
3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ชัย ฤณาพรรณ. (2555). *การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กิจกรรม
บทบาทสมมติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าขอนยาง
พิทยาคม องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข. (2540). *การสอนโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ใน เอกสาร
ชุดวิชาวิทยาการสอน. หน่วยที่ 8 – 15. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*

- เสริมศรี ลักษณ์ศิริ. (2540). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอเดียนส โตร์.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- อินทิรา บุญยาทร. (2542). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- Al-Saadat, Abdullah and Afifi, Elhami. (1997). *Role-Playing for Inhibited Students in Paternal Communities*. Forum. 35(3): 43.
- Chiung Chu Wong. (1963). Role Plays in the English Classroom English Teaching. *Forum*. 21(1): 43, January.
- Ganatsou, Efstathia Oanagopoulou. (1988). *Teaching a Structural book in a Communicativeway*. English Teaching Forum. 16(4) K 32 – 33 ; October.
- Krish P.A. (2001). *Role play activity with distane Learners in an English classroom*. The internet TESL. Journal. VII7. Available : <http://www.iteslj.org/article/Kris-Role-Play.html>.
- Livingstone, C (1985). *Role Play in Language Learning* Longman Handbooks for language Teachers.
- Paulston, C.B. (1979). *Teaching English as a Second Language: Techniques and Procedures*. Massachusetts: Cambridge University Press.
- Richard, Jack C. (1985). *Conversational Competence Through Role Play Activity* PELC Journal. 16(1) : 83 – 90.
- Storti, D. chaudia. (1990). *Teaching Grammar to Children Communication*. *English Teaching Forum*, 18(1): 31 – 32.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นางอรรวรรณ มีชำนานู ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา ศีษาศาสตร์
มหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประสบการณ์การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 21 ปี
2. นางสาวอรรวรรณ จันทร์แรม ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษาการบริหาร
การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประสบการณ์การสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 20 ปี
3. นางสาวปรียา สิธิระบุตร ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ วุฒิศึกษาศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาการวัดผลและประเมินผล มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

เรื่องที่ 1 หนูคือใคร

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 นาที

สาระสำคัญ

นักเรียนสามารถพูดแนะนำตัวเองได้ว่าชื่ออะไร นามสกุลอะไร ชื่อเล่นว่าอย่างไร อยู่บ้าน
อะไร และรู้ว่าทำหน้าที่ทำอะไรบ้าง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถพูดแนะนำตัวเองได้ด้วยความมั่นใจ ถูกต้อง และชัดเจน

เนื้อหา

การพูดแนะนำตัวเองถือเป็นการเปิดสนทนาในขั้นแรก เพื่อให้ทำการรู้จักและทำ
ความคุ้นเคยให้คู่สนทนาได้รู้จัก โดยเฉพาะนักเรียนใหม่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จำเป็นอย่างยิ่ง
ที่จะต้องบอกได้ว่าตัวเองชื่ออะไร นามสกุลอะไร ชื่อเล่นว่าอย่างไร ซึ่งในการพูดแนะนำนี้ถือเป็น
ข้อมูลเบื้องต้นที่นักเรียนป.1 จะต้องพูดทุกๆ เวลาพูดหน้าชั้นเรียน

บทบาทสมมติ

ณ ห้องเรียนป. 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทนซึ่งเป็นวันแรกในการเปิดเทอมปีการศึกษา
2559 มีนักเรียนใหม่มาเริ่มเรียนป. 1 ที่นี้ทุกคนต่างตื่นเต้นและไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเวลาจะถามหรือ
เรียกกันก็ใช้คำว่า “เธอ” “คุณ” ดังนั้นคุณครูสมศรีจึงอยากให้นักเรียนรู้จักกันมากขึ้นจึงให้นักเรียน
ได้พูดหน้าชั้นเรียน เพื่อแนะนำตัวเองว่าชื่ออะไร นามสกุลอะไร ชื่อเล่นว่าอะไร และมาจากบ้าน
ไหนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นเตรียม

1. คุณครูนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำนักเรียนร้องเพลง “สวัสดี”

สวัสดี สวัสดี วันนี้เรามาพบกัน เธอและฉันพบกันและสวัสดี หลังจากนั้นนักเรียนทุกคนร้องตาม พร้อมให้นักเรียนตั้งวงกลมซ้อนกัน สองวงข้างนอกเป็นวงของผู้ชาย ข้างในเป็นวงผู้หญิงและให้นักเรียนผู้ชายหมุนไปทางขวา ผู้หญิงหมุนไปทางซ้าย เพื่อให้นักเรียนได้เล่นทักทายกันในบทเพลง ทำวนไปจนพอสมควรก็หยุดและให้นักเรียนนั่งประจำที่ครูอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับบทเพลงว่าคนเราเวลาเจอกันต้องทักทายด้วยคำว่า สวัสดี ต้องรู้จักแนะนำตัวเอง และถามนักเรียนว่าเคยแนะนำตัวเองไหม และเวลาแนะนำตัวเองนักเรียนพูดอย่างไร จากนั้นครูแจกแบบทดสอบและกระดาษคำตอบซึ่งแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก ก ข และค ซึ่งการทำแบบทดสอบนั้นครูเป็นคนอ่านให้นักเรียนเลือกและตอบลงในกระดาษคำตอบของตัวเอง

2. ครูกำหนดผู้แสดง(5 นาที) กำหนดผู้แสดงทั้งหมด 6 คน นอกนั้นเป็นผู้สังเกตการณ์

นักเรียนคนที่ 1 รับผิดชอบแสดงเป็นครูสมศรีครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียน 5 คน รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนใหม่ที่มาเรียนวันแรกในห้องป. 1 ครูจะต้องแนะนำนักเรียนที่ได้รับบทบาทการแสดงให้แสดงออกมาตามความรู้สึกรู้สึกและความคิดของตนเองว่าจะแสดงอย่างไร และแนะนำผู้สังเกตการณ์ว่าจะต้องสังเกตแนะนำตัวของแต่ละคน

3. ครูและนักเรียนร่วมกันจัดโต๊ะในห้องเรียนเพื่อเป็นฉากในการแสดง

ขั้นแสดงบทบาทสมมติ

ครูแนะนำให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ย้ำเตือนให้ทำความเข้าใจนักเรียนแสดงออกมาจากความจริง ให้นักเรียนแสดงตามที่ตัวเองคิดว่าจะต้องอย่างไร

ขั้นอภิปรายผลการแสดง

1. ครูสนทนาซักถามผู้แสดงมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับการแสดงในบทบาทของตน และได้สื่อให้เพื่อนๆ ได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างที่มันควรเกิดขึ้น เช่นการพูด น้ำเสียง กริยา ทางทางบุคลิกภาพ การแต่งกายว่าถ้าเราพูดเสียงฟังชัด กริยาท่าทางบุคลิกภาพดีมีใจ เพื่อนสนใจหรือไหม และในขณะที่เดียวกันผู้แสดงอาจพูดได้ไม่ดี คือ เสียงเบา ท่าทางจินอาย เพื่อนที่ฟังสนใจฟังไหม

2. นักเรียนที่ เป็นผู้สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็นจากการชมการแสดงของเพื่อนตาม ความรู้สึกจริงและแลกเปลี่ยนตามความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเอง หรือตามที่ตัวเองเคยเห็นมา ก่อนจากสื่ออื่นๆ อาทิเช่น ในรายการโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นพิธีกร เป็นต้น

ขั้นสรุป

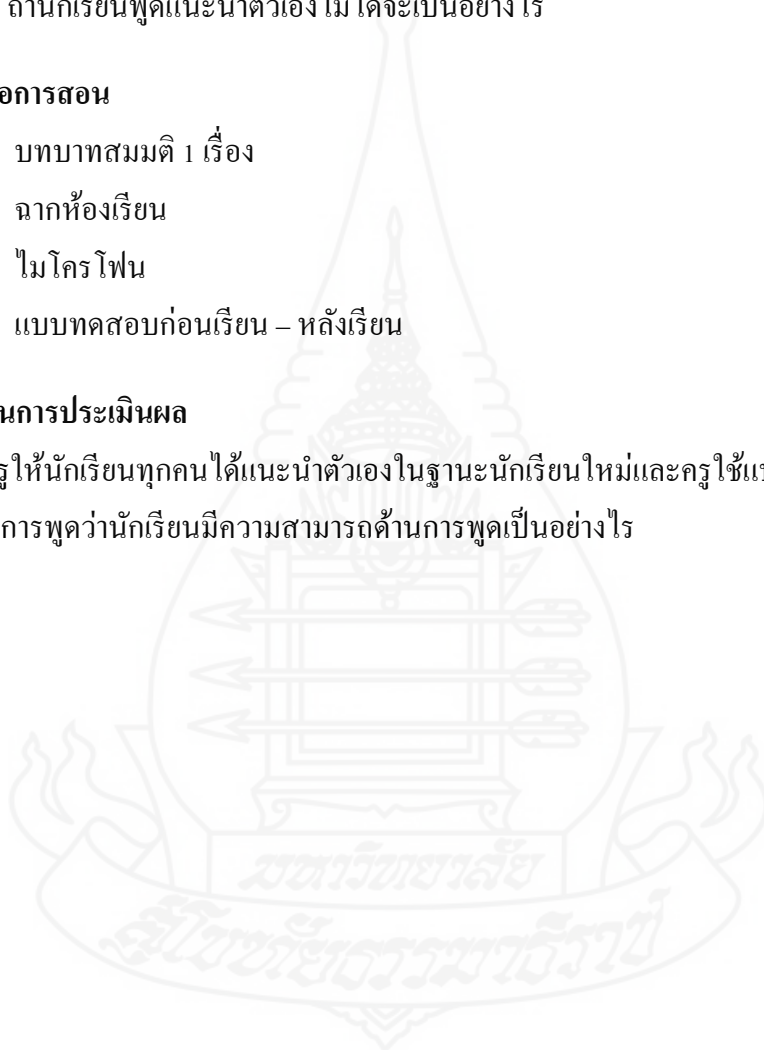
1. ถ้านักเรียนสามารถพูดและแนะนำตัวเองได้จะเป็นอย่างไร
2. ถ้านักเรียนพูดแนะนำตัวเองไม่ได้จะเป็นอย่างไร

สื่อการสอน

1. บทบาทสมมติ 1 เรื่อง
2. ฉากห้องเรียน
3. ไมโครโฟน
4. แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

ขั้นการประเมินผล

ครูให้นักเรียนทุกคนได้แนะนำตัวเองในฐานะนักเรียนใหม่และครูใช้แบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรมการพูดว่านักเรียนมีความสามารถด้านการพูดเป็นอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

เรื่องที่ 2 ประกวนิทานแสนสนุก

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 นาที

สาระสำคัญ

นักเรียนสามารถพูดแนะนำตัวเองได้ว่าชื่ออะไร นามสกุลอะไร ชื่อเล่นว่าอย่างไร พร้อมกับเล่านิทานและสามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้ว่าในนิทานนั้นมีข้อคิดข้อใดสอดแทรกอยู่ในนิทานเรื่องนั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถเล่านิทาน โดยใช้น้ำเสียง ลีลา ท่าทางได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่กำลังเล่าและบอกข้อคิดจากนิทานที่เล่าได้

เนื้อหา

การเล่านิทาน ถือว่าเป็นการพูดที่ต้องใช้ท่าทาง และน้ำเสียงประกอบเพื่อให้ผู้ชมนั้นสนใจ และถือว่าเป็นวิธีการฝึกพูดที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จะได้พูดแนะนำตัวเอง และพูดแสดงความคิดเห็นว่านิทานที่ตัวเองเล่ามีข้อคิดใดสอดแทรกอยู่ ซึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนจะต้องสามารถพูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ดู และฟังได้ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้ฟังนิทานที่เพื่อนๆ เล่าก็จะได้แสดงความคิดเห็นว่านิสัยของตัวละครในนิทานเป็นอย่างไร ซึ่งนักเรียนจะพูดมาโดยจะต้องมีมารยาทในการพูดแสดงความคิดเห็นว่าควรพูดเมื่อใด

บทบาทสมมติ

ณ หมู่บ้านสุขใจ ผู้ใหญ่บ้านประกาศว่าจะมีการจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ และจะมีการประกวดการเล่านิทาน ซึ่งคุณสมบัติผู้เข้าประกวดเล่านิทานจะต้องเรียนอยู่ชั้น ป. 1 เท่านั้น และถ้าใครเล่านิทานได้สนุกและเป็นนิทานที่มีข้อคิดเตือนใจ ถูกใจกรรมการก็จะมีเงินรางวัลให้

เมื่อถึงวันเด็กแห่งชาติ ณ เวทีการประกวดนิทาน มีผู้เข้าประกวดอยู่ 3 คน ซึ่งแต่ละคนก็จะมีการเล่าที่แตกต่างกัน

คนที่ 1 เล่าด้วยน้ำเสียง ลีลา ท่าทางประกอบชัดเจน

คนที่ 2 เล่าด้วยเสียงสั้น ตื่นเต้นตกใจ พุดผิดๆ ถูกๆ

คนที่ 3 เชนอายและพุดไม่ค่อยชัด

หลังประกวดเสดก็มีการมอบรางวัลผลการประกวด พิธีกรกล่าวขอบคุณเด็กที่มาร่วมงาน

ขั้นเตรียม

1. คุณครูนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการเปิดนิทานออนไลน์ เรื่อง เด็กเลี้ยงแกะ และถามนักเรียนว่านิสัยของเด็กที่เลี้ยงแกะว่ามีนิสัยเป็นอย่างไร และให้นักเรียนช่วยกันตอบ และถามกันว่าในนิทานให้ข้อคิดอะไร

2. ครูกำหนดผู้แสดง(5 นาที) ทั้งหมด 5 คน นอกนั้นเป็นผู้สังเกตการณ์

นักเรียนคนที่ 1 รับผิดชอบแสดงเป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านสุขสำราญ

นักเรียนคนที่ 2 รับผิดชอบแสดงเป็นพิธีกรผู้ดำเนินรายการ การประกวดเล่า

นิทาน

นักเรียนอีก 3 คน รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าแข่งเล่านิทานในกิจกรรมงานวันเด็กแห่งชาติ (ในการกำหนดแบบนี้ครูอาจไม่ต้องบอกนักเรียนว่าต้องพูดแบบนี้แต่ครูอาจเลือกคนที่มีลักษณะการพูดตามลักษณะข้างต้น)

ครูจะต้องแนะนำนักเรียนที่ได้รับบทบาทการแสดงให้แสดงออกมาตามความรู้สึกและความคิดของตนเองว่าจะแสดงอย่างไร อาจพุดให้คุณเป็นตัวอย่าง และแนะนำผู้สังเกตการณ์ว่า จะต้องสังเกตการแนะนำตัว การเล่านิทาน การใช้น้ำเสียง ท่าทางการแสดงออกของแต่ละคนพร้อมต้องฟังด้วยว่าในนิทานนั้นมีข้อคิดอะไรสอดแทรกอยู่

3. ครูและนักเรียนร่วมกันจากจัดโต๊ะในห้องเรียนเพื่อเป็นฉากในการแสดง

ขั้นแสดงบทบาทสมมติ

ครูแนะนำให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ย้ำเตือนให้ทำความเข้าใจนักเรียนแสดงออกมาจากความจริง ให้นักเรียนแสดงตามที่ตัวเองคิดว่าจะต้องทำอะไร เล่ายังไง ใช้น้ำเสียงลีลา ท่าทางอย่างไรในการเล่านิทาน และแสดงความคิดเห็นจากการเล่านิทาน

ขั้นอภิปรายผลการแสดง

1. ครูสนทนาซักถามผู้แสดงมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับการแสดงในบทบาทของตน และได้สื่อให้เพื่อนๆ ได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างที่มันควรจะเกิดขึ้น เช่นการพุด น้ำเสียง กริยา ทางทางบุคลิกภาพ การแต่งกายว่าถ้าเราพุดเสียงฟังชัด กริยาท่าทางบุคลิกภาพดีมันใจ เพื่อนสนใจหรือ

ใหม่ และในขณะที่เดียวกันผู้แสดงอาจพูดได้ไม่ดี คือ เสียงเบา ท่าทางเขินอาย เพื่อนที่ฟังสนใจฟังใหม่

2. นักเรียนที่ผู้สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็นจากการชมการแสดงของเพื่อน ตามความรู้สึกจริงและแลกเปลี่ยนตามความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเอง หรือตามที่ตัวเองเคยเห็นมาก่อนจากสื่ออื่นๆ อาทิเช่น ในรายการโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นพิธีกร เป็นต้น

ขั้นสรุป

1. ถ้านักเรียนสามารถพูดและแนะนำตัวเองได้จะเป็นอย่างไร
2. ถ้านักเรียนพูดแนะนำตัวเองไม่ได้จะเป็นอย่างไร
3. ถ้านักเรียนเล่านิทานได้น่าสนใจ และไม่่าสนใจเป็นอย่างไร
4. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและบอกได้ว่านิทานในเรื่องนั้นมีข้อคิดอะไร

สื่อการสอน

1. บทบาทสมมติ 1 เรื่อง
2. ฉากห้องเรียน
3. ไมโครโฟน
4. หนังสือนิทาน

ขั้นการประเมินผล

ครูให้นักเรียนทุกคนได้เล่านิทานคนละ 1 และให้นักเรียนคนอื่นแสดงความคิดเห็นว่า นิทานที่เล่านี้มีข้อคิดอย่างไรสอดแทรกอยู่ และเพื่อนที่ออกมาเล่านิทานมีการเล่านิทานได้น่าสนใจอย่างไร การใช้น้ำเสียง ลีลา ท่าทางประกอบ เหมาะสมหรือไม่ พร้อมกับครูใช้แบบที่ก การสังเกตพฤติกรรมการพูดว่านักเรียนมีความสามารถด้านการพูดเป็นอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

เรื่องที่ 3 การ์ตูนดีมีประโยชน์ (การพูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ดู)

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 นาที

สาระสำคัญ

นักเรียนสามารถพูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ดูได้ ว่าเรื่องที่ดูนั้นให้ความรู้สึกและข้อคิดอย่างไร และมีประโยชน์อะไรต่อนักเรียน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถพูดแสดงความรู้สึกจากเรื่องที่ดูได้
2. นักเรียนสามารถพูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ดูได้ว่า เรื่องที่ดูนั้นมีประโยชน์อย่างไร และมีข้อคิดใด

เนื้อหา

การพูดแสดงความคิดเห็นเป็นการพูดที่ต้องยกเหตุผลมาประกอบอธิบายให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อเพื่อให้ผู้ฟังไม่สับสน เชื่อมถือและเห็นด้วยกับผู้พูดโดยใช้น้ำเสียงและท่าทางประกอบการพูดด้วย ฉะนั้นในการแสดงความคิดเห็น ผู้พูดจะต้องศึกษาเนื้อหาอย่างถ่องแท้ ซึ่งในที่นี้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะต้องดูการ์ตูนและจะต้องบอกพูดแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนว่าจากเรื่องที่ชมนั้นเป็นอย่างไร ตัวการ์ตูนแต่ละตัวมีนิสัยอย่างไร

บทบาทสมมติ

ณ ห้องเรียน ป.1 โรงเรียนอนุบาลหมื่นน้อย วันนี้คุณครูได้เปิดนิทานการ์ตูนเรื่องใจห่านทองคำให้นักเรียนได้ดู และเมื่อการ์ตูนจบคุณครูได้ถามนักเรียนที่ละคนว่าการ์ตูนเรื่องนี้ นักเรียนอยากเป็นตัวละครตัวไหนเพราะอะไร และถ้านักเรียนมีห่านที่ออกไข่เป็นทองคำนักเรียนจะนำห่าน หรือเลี้ยงห่านไว้ต่อไป

ขั้นเตรียม

1. คุณครูนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการ พูดถึงการ์ตูนเรื่องต่างๆ ถามนักเรียน ว่าการ์ตูนที่นักเรียนชอบคือเรื่องอะไร เหตุผลที่ชอบเพราะอะไร

2. ครูกำหนดผู้แสดง(5 นาที) ทั้งหมด 5 คน นอกนั้นเป็นผู้สังเกตการณ์

นักเรียนคนที่ 1 รับผิดชอบแสดงเป็นครูประจำชั้นป.1 โรงเรียนอนุบาลหมิน้อย นักเรียนอีก 4 คน รับผิดชอบเป็นนักเรียนในชั้น ป. 1 คนที่ 2 รับผิดชอบแสดงเป็น ครูจะต้องแนะนำนักเรียนที่ได้รับบทบาทการแสดงให้แสดงออกมาตาม ความรู้สึกและความคิดของตนเองว่าจะแสดงอย่างไร อาจพูดให้ดูเป็นตัวอย่าง และแนะนำผู้ สังเกตการณ์ว่าจะต้องสังเกตการตอบคำถามของนักเรียนที่แสดงว่า แต่ละคนตอบคำถามของครู หรือพูดแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ได้ชมเป็นอย่างไร

3. ครูและนักเรียนร่วมกันฉากจัดโต๊ะในห้องเรียนเพื่อเป็นฉากในการแสดง

ขั้นแสดงบทบาทสมมติ

ครูแนะนำให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ย้ำเตือนให้ทำความเข้าใจนักเรียนแสดง ออกมาจากความจริง ให้นักเรียนแสดงตามที่ตัวเองคิด ว่าจะต้องทำอะไร ตอบคำถามอย่างไร พูดแสดงความคิดเห็น และแสดงเหตุผลประกอบคำพูดตัวเอง

ขั้นอภิปรายผลการแสดง

1. ครูสนทนาซักถามผู้แสดงมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับการแสดงในบทบาทของตน และ ได้สื่อให้เพื่อนๆ ได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างที่มันควรจะเกิดขึ้น เช่น การพูด การตอบคำถาม ตลอดจน การให้เหตุผลประกอบการพูดแสดงความคิดเห็น มารยาทในการชม

2. นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็นจากการชมการแสดงของเพื่อนตาม ความรู้สึกจริงและแลกเปลี่ยนตามความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเอง หรือตามที่ตัวเองเคยเห็นมา ก่อนจากสื่ออื่นๆ

ขั้นสรุป

1. ถ้านักเรียนสามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้จะเป็นอย่างไร
2. ถ้านักเรียนมีมารยาทในการพูด ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

สื่อการสอน

1. บทบาทสมมติ 1 เรื่อง
2. ฉากห้องเรียน
3. ไมโครโฟน

4. แผ่นซีดี
5. เครื่องเล่นซีดี
6. โทรทัศน์

ชั้นการประเมินผล

ครูให้นักเรียนทุกคนได้ดูการ์ตูนพร้อม 1 เรื่องและให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลประกอบในการแสดงความคิดเห็นตัวเอง โดยให้คนที่พร้อมจะพูดแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องยกมือพูดก่อนพูดทุกครั้ง พร้อมกับครูใช้แบบที่การสังเกตพฤติกรรมการพูดว่านักเรียนมีความสามารถด้านการพูดเป็นอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

เรื่องที่ 4 หนูอยากเป็นใครในอนาคต

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 นาที

สาระสำคัญ

นักเรียนสามารถพูดแสดงความต้องการของตัวเองได้ว่าต้องการจะประกอบอาชีพอะไร และสามารถให้เหตุผลสนับสนุนเหตุผลที่ตัวเองพูดได้ว่าเพราะอะไร ยกตัวอย่างได้ อธิบายได้ว่าเพราะอะไร

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถพูดแสดงความต้องการประกอบอาชีพในอนาคต
2. นักเรียนสามารถให้เหตุผลได้ว่าทำไมถึงเลือกประกอบอาชีพนี้

เนื้อหา

การพูดแสดงความคิดเห็นเป็นการพูดที่ต้องยกเหตุผลมาประกอบอธิบายให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้ฟังไม่สับสน เชื่อถือและเห็นด้วยกับผู้พูดโดยใช้น้ำเสียงและท่าทางประกอบการพูดด้วย ฉะนั้นในการแสดงความคิดเห็น ผู้พูดจะต้องศึกษาเนื้อหาอย่างถ่องแท้ ซึ่งในที่นี้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะต้องรู้ว่าตัวเองโตขึ้นอยากเป็นอะไร ต้องการประกอบอาชีพอะไร และต้องให้เหตุผลประกอบด้วยว่าทำไมถึงต้องการประกอบอาชีพนี้เพราะอะไร

บทบาทสมมติ

ณ ห้องเรียน ป.1 โรงเรียนอนุบาลหมีน้อย วันนี้คุณครูให้นักเรียนสำรวจว่านักเรียนป. 1 ต้องการประกอบอาชีพอะไรและเพราะอะไร

ในช่วงโมเมนต์คุณครูมาถึง จึงได้ถามถึงการบ้านที่ให้และให้นักเรียนแต่ละคนมาบอกเพื่อนหน้าชั้น ด้วยการแนะนำว่าตัวเองชื่ออะไร นามสกุลอะไร ประกอบอาชีพอะไร เพราะอะไร

ขั้นเตรียม

1. คุณครูนำเข้าสู่บทเรียน

คุณครูให้นักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำรูปภาพอาชีพต่างๆ มาให้นักเรียนดูและถามนักเรียนว่า คนที่แต่งกายแบบนี้มีอาชีพอะไร และมีหน้าที่อะไรบ้าง เช่น คนใส่ชุดสีขาว มีหน้าที่ดูแลรักษาฟันให้กับนักเรียน คือ อาชีพอะไร คนที่ใส่ชุดสีทึบก็มาสอนนักเรียนเขาเรียกว่าอะไร และให้นักเรียนลองนึกว่าตัวเองอยากประกอบอาชีพอะไร

2. ครูกำหนดผู้แสดง(5 นาที) ทั้งหมด 7 คน นอกนั้นเป็นผู้สังเกตการณ์

นักเรียนคนที่ 1 รับผิดชอบแสดงเป็นครูประจำชั้นป.1 โรงเรียนอนุบาลหมื่นน้อย

นักเรียนคนที่ 2 รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนที่จะประกอบอาชีพครู

นักเรียนคนที่ 3 รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนที่จะประกอบอาชีพหมอ

นักเรียนคนที่ 4 รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนที่จะประกอบอาชีพชาวนา

นักเรียนคนที่ 5 รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนที่จะประกอบอาชีพเป็นนางแบบ

นักเรียนคนที่ 6 รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนที่จะประกอบอาชีพนักร้อง

นักเรียนคนที่ 7 รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนที่จะประกอบอาชีพตำรวจ

ครูจะต้องแนะนำนักเรียนที่ได้รับบทบาทการแสดงให้แสดงออกมาตามความรู้สึกและความคิดของตนเองว่าจะแสดงอย่างไร อาจพูดให้ดูเป็นตัวอย่าง และแนะนำผู้สังเกตการณ์ว่าจะต้องสังเกตการณ์แนะนำตัว การให้เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพว่าเหมาะสมหรือไม่

3. ครูและนักเรียนร่วมกันจากจัดโต๊ะในห้องเรียนเพื่อเป็นฉากในการแสดง

ขั้นแสดงบทบาทสมมติ

ครูแนะนำให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ย้ำเตือนให้ทำความเข้าใจนักเรียนแสดงออกมาจากความจริง ให้นักเรียนแสดงตามที่ตัวเองคิดว่าจะต้องทำอะไร แนะนำตัวเองอย่างไร และให้เหตุผลประกอบการเลือกประกอบอาชีพนั้นได้อย่างไร ให้สมเหตุสมผล

ขั้นอภิปรายผลการแสดง

1. ครูสนทนาซักถามผู้แสดงมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับการแสดงในบทบาทของตน และได้สื่อให้เพื่อนๆ ได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างที่มันควรเกิดขึ้น เช่น การแนะนำตัว การเลือกอาชีพและให้เหตุผลประกอบที่เลือกอาชีพนั้น

2. นักเรียนที่ เป็นผู้สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็นจากการชมการแสดงของเพื่อนตาม ความรู้สึกจริงและแลกเปลี่ยนตามความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเอง หรือตามที่ตัวเองเคยเห็นมา ก่อนจากสื่ออื่นๆ

ขั้นสรุป

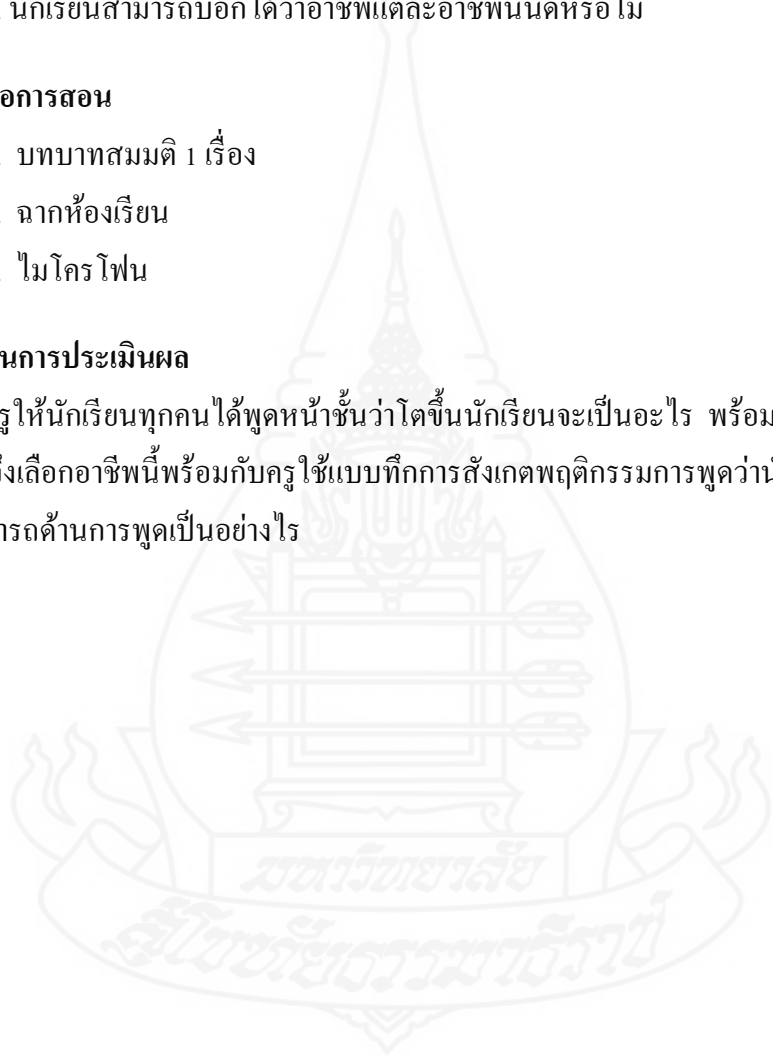
1. นักเรียนที่เลือกอาชีพที่ตนเองชอบ และให้เหตุผลประกอบได้จะเป็นอย่างไร
2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าอาชีพแต่ละอาชีพนั้นดีหรือไม่

สื่อการสอน

1. บทบาทสมมติ 1 เรื่อง
2. ฉากห้องเรียน
3. ไมโครโฟน

ขั้นการประเมินผล

ครูให้นักเรียนทุกคนได้พูดหน้าชั้นว่าโตขึ้นนักเรียนจะเป็นอะไร พร้อมพูดแสดงเหตุผลว่า คืออย่างไรจึงเลือกอาชีพนี้พร้อมกับครูใช้แบบที่การสังเกตพฤติกรรมการพูดว่านักเรียนมี ความสามารถด้านการพูดเป็นอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

เรื่องที่ 5 การขอความช่วยเหลือ

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 นาที

สาระสำคัญ

นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้โดยใช้ถ้อยคำ ประโยคที่สุภาพ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ และสามารถแก้ปัญหาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้
2. นักเรียนรู้จักใช้ถ้อยคำ และประโยคในการขอความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง

เนื้อหา

การขอความช่วยเหลือ เป็นการพูดที่จะต้องให้ผู้อื่นเห็นใจ และสงสาร ในสถานการณ์ต่างๆ อาจใช้ถ้อยคำหรือประโยคที่แตกต่างกันไป เช่น เราต้องการให้ยืมยางลบเพื่อนในห้องเรียน เราอาจเวลาเดียวกับเพื่อนที่สนิทเราอาจใช้คำพูดอีกแบบ กับคนไม่สนิทอาจใช้คำพูดอีกแบบ หรือเราไปขอความช่วยเหลือ จากพ่อแม่ ครู หรือผู้ใหญ่ที่ไม่รู้จักเราควรจะใช้คำพูดอย่างไร จึงจะเหมาะสมและถูกต้อง

บทบาทสมมติ

ณ โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน ครูให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนชั้นป.1 วันนี้ทุกคนจะต้องช่วยเหลือกันในการทำความสะอาดห้อง

ในขณะที่ทำความสะอาดห้องเรียน มีนักเรียน 5 คนช่วยกันทำความสะอาด ได้แก่ เจม บอย ฉลาม เจนนี่ และไบเตย ขณะนั้นเจมต้องเอาขยะไปเทจะต้องให้บอยช่วยยกถังขยะ เจนนี่ต้องยกกองหนังสือกองใหญ่ต้องขอร้องเพื่อนทั้งหมดให้ช่วยขน ฉลามไม่ช่วยเพื่อนทำงาน เอาแต่วิ่งไป

วังมารบกวนคนอื่น ซึ่งไบเคยจะต้องเป็นคนพูดให้ฉลามหยุดทำตัวเกร และมาช่วยเหลือเพื่อนๆ
ทำงาน

ขั้นเตรียม

1. คุณครูนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำร้องเพลง อย่างทิ้งขยะ

เนื้อเพลง

อย่างทิ้งขยะ เกะกะ เกะกะ

อย่างทิ้งขยะ เกะกะกลางถนน

มือพี่อย่าทำชุกชน มือพี่อย่าทำชุกชน

ทิ้งกลางถนนเกะกะ เกะกะ

หลังจากนั้นนักเรียนและครูร้องพร้อมกัน 3 รอบ พร้อมปรบมือให้จังหวะ เมื่อร้องจบครูถามนักเรียนว่า การดูแลความสะอาดในโรงเรียนเป็นหน้าที่ของใคร และถ้าทุกคนช่วยเหลือกันดีหรือไม่ และถ้าเราอยากให้คนอื่นช่วยเหลือเราจะต้องทำอย่างไร พูดยังไรคนอื่นถึงจะช่วยเราดูแลความสะอาดได้

2. ครูกำหนดผู้แสดง(5 นาที) ทั้งหมด 5 คน นอกนั้นเป็นผู้สังเกตการณ์

นักเรียนคนที่ 1 รับผิดชอบแสดงเป็น เจม

นักเรียนคนที่ 2 รับผิดชอบแสดงเป็น บอย

นักเรียนคนที่ 3 รับผิดชอบแสดงเป็น ฉลาม

นักเรียนคนที่ 4 รับผิดชอบแสดงเป็น เจนนี่

นักเรียนคนที่ 5 รับผิดชอบแสดงเป็น ไบเคย

ครูจะต้องแนะนำนักเรียนที่ได้รับบทบาทการแสดงให้แสดงออกมาตามความรู้สึกและความคิดของตนเองว่าควรแสดงอย่างไร อาจพูดให้ดูเป็นตัวอย่าง และแนะนำผู้สังเกตการณ์ว่าจะต้องสังเกตการพูดขอความช่วยเหลือของแต่ละคนว่ามีการใช้คำเหมาะสมหรือไม่

3. ครูและนักเรียนร่วมกันแจกจัดโต๊ะในห้องเรียน และเตรียมหาวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อเป็นฉากในการแสดง

ขั้นแสดงบทบาทสมมติ

ครูแนะนำให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ย้ำเตือนให้ทำความเข้าใจให้นักเรียนแสดงออกมาจากความจริง ให้นักเรียนแสดงตามที่ตัวเองคิดว่าจะต้องทำอย่างไร พูดยังไรผู้อื่นถึงจะให้ความช่วยเหลือ และใช้คำพูดยังไรจึงจะเหมาะสม

ขั้นอภิปรายผลการแสดง

1. ครูสนทนาซักถามผู้แสดงมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับการแสดงในบทบาทของตน และได้อะไรให้เพื่อนๆ ได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างที่มันควรจะเกิดขึ้น เช่น การพูดขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ การใช้คำพูดในการขอความช่วยเหลือ

2. นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็นจากการชมการแสดงของเพื่อนตามความรู้สึกจริงและแลกเปลี่ยนตามความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเอง หรือตามที่ตัวเองเคยเห็นมาก่อนจากสื่ออื่นๆ

ขั้นสรุป

1. นักเรียนพูดขอความช่วยเหลือต้องใช้คำพูดอย่างไร
2. เมื่อนักเรียนอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ หากต้องการขอความช่วยเหลือจะพูดอย่างไร

สื่อการสอน

1. บทบาทสมมติ 1 เรื่อง
2. ฉากห้องเรียน
3. อุปกรณ์ทำความสะอาด ไม้กวาด ถังขยะ ที่ตักขยะ ไม้ขนไก่ ไม้ถูพื้น

ขั้นการประเมินผล

ครูให้นักเรียนทุกคนได้พูดหน้าชั้น โดยการแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คนและสร้างสถานการณ์ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด และจะต้องพูดขอความช่วยเหลือแบบไหน และจะต้องพูดอย่างไรจึงจะเหมาะสมในการพูดขอความช่วยเหลือในสถานการณ์นั้นๆ ในขณะเดียวกันครูใช้แบบที่การสังเกตพฤติกรรมการพูดว่านักเรียนมีความสามารถด้านการพูดเป็นอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

เรื่องที่ 6 การพูดขอบคุณ

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 นาที

สาระสำคัญ

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และพูดขอบคุณได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ว่าควรคำกับบุคคลใดในสถานการณ์ต่างๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนรู้จักใช้ถ้อยคำ และประโยคในการพูดได้อย่างเหมาะสม

เนื้อหา

การพูดขอบคุณ เป็นการพูดในโอกาสต่างๆ ที่นักเรียนจะต้องพบเจอในแต่ละวัน ฉะนั้นการพูดขอบคุณในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถือเป็น การฝึกพูดอย่างง่าย และนักเรียนจะต้องเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ อาจใช้ถ้อยคำหรือประโยคที่แตกต่างกันไป เช่น เพื่อน พี่ น้อง ครู พ่อแม่ ญาติ หรือบุคคลที่นักเรียนไม่เคยรู้จัก นักเรียนควรเลือกใช้คำที่ถูกต้องและเหมาะสม

บทบาทสมมติ

ณ โรงเรียนบ้านดงขวางคำโตน วันนี้ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ ซึ่งปีนี้ทางโรงเรียนได้มีกิจกรรมที่หลากหลายและมีการจับสลากของขวัญปีใหม่ด้วย ซึ่งแต่ละจะต้องแลกและส่งของขวัญให้กัน ฉะนั้นเมื่อเราได้รับของขวัญจากคนอื่น เราจะพูดว่าอย่างไรจึงจะต้องถูกต้องและเหมาะสม

ในขณะที่จัดกิจกรรมจับสลากทุกคนต่างมีของขวัญมาแลกกัน ซึ่งปีนี้ เด็กป.1 โชคดีได้ของขวัญห้อยป.6 ได้ของผอ. ได้ของพี่ป.3 และได้ของน้องอนุบาล ซึ่งการรับของจะต้องกล่าวขอบคุณ เด็กป.1 แต่ละคนที่ได้รับของขวัญจะพูดอย่างไรจึงจะเหมาะสม

ขั้นเตรียม

1. คุณครูนำเข้าสู่บทเรียน

คุณครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำร้องเพลง ขอบคุณ
เนื้อเพลง

บ๊ีบ บ๊ีบ บ๊ีบ ขอบคุณครับที่เอาของมาฝาก

แห่งทุกแห่งยากเอามาฝากหลายๆ เต๋อครับ

หลังจากนั้นนักเรียนและครูร้องพร้อมกัน 3 รอบ พร้อมปรบมือให้จังหวะ เมื่อร้องจบครูถามนักเรียนว่า นักเรียนจะพูดขอบคุณเมื่อใด และถ้าเพื่อนคนสนิทเอาของมาให้นักเรียนจะต้องพูดอย่างไร เมื่อครูให้ของนักเรียนควรพูดอย่างไร พ่อ แม่ หรือคนอื่นๆ ให้ควรพูดอย่างไร

2. ครูกำหนดผู้แสดง(5 นาที) ทั้งหมด 8 คน นอกนั้นเป็นผู้สังเกตการณ์

นักเรียนคนที่ 1 รับผิดชอบแสดงเป็น ผอ.

นักเรียนคนที่ 2 รับผิดชอบแสดงเป็น นักเรียนป.1 ที่รับของจากผอ.

นักเรียนคนที่ 3 รับผิดชอบแสดงเป็น ครูป.6

นักเรียนคนที่ 4 รับผิดชอบแสดงเป็น นักเรียนป.1 ที่รับของจากครูป.6

นักเรียนคนที่ 5 รับผิดชอบแสดงเป็น พี่ป.3

นักเรียนคนที่ 6 รับผิดชอบแสดงเป็น นักเรียนป. 1 ที่รับของจากพี่ป.3

นักเรียนคนที่ 7 รับผิดชอบแสดงเป็น เด็กอนุบาล

นักเรียนคนที่ 8 รับผิดชอบแสดงเป็น นักเรียนป.1 ที่รับของจากน้องอนุบาล

ครูจะต้องแนะนำนักเรียนที่ได้รับบทบาทการแสดงให้แสดงออกมาตามความรู้สึกและความคิดของตนเองว่าควรแสดงอย่างไร อาจพูดให้ดูเป็นตัวอย่าง และแนะนำผู้สังเกตการณ์ว่าจะต้องสังเกตการพูดขอบคุณของนักเรียนชั้นป.1 ว่าเวลารับของจากผู้คนที่มีความแตกต่างกันควรพูดขอบคุณว่าอย่างไร

3. ครูและนักเรียนร่วมกันจากจัดโต๊ะในห้องเรียน และเตรียมหาวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อเป็นฉากในการแสดง

ขั้นแสดงบทบาทสมมติ

ครูแนะนำให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ย้ำเตือนให้ทำความเข้าใจ ให้นักเรียนแสดงออกมาจากความจริง ให้นักเรียนแสดงตามที่ตัวเองคิด ว่าจะต้องทำอย่างไร พูดอย่างไรผู้อื่นถึงจะให้ความช่วยเหลือ และใช้คำพูดอย่างไรจึงจะเหมาะสม

ชั้นอภิปรายผลการแสดง

1. ครูสนทนาซักถามผู้แสดงมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับการแสดงในบทบาทของตน และได้อะไรให้เพื่อนๆ ได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างที่มันควรจะเกิดขึ้น เช่น การพูดขอบคุณที่ใช้คำพูดได้ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

2. นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็นจากการชมการแสดงของเพื่อนตามความรู้สึกจริงและแลกเปลี่ยนตามความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเอง หรือตามที่ตัวเองเคยเห็นมาก่อนจากสื่ออื่นๆ

ชั้นสรุป

1. นักเรียนพูดขอบคุณได้ถูกต้องหรือไม่
2. นักเรียนใช้ประโยคถูกต้อง และเหมาะสมไหมในการพูด

สื่อการสอน

1. บทบาทสมมติ 1 เรื่อง
2. ฉากห้องเรียน
3. อุปกรณ์ในการตกแต่งของในบรรยากาศปีใหม่ กล้องของขวัญ

ชั้นการประเมินผล

ครูให้นักเรียนทุกคนได้พูดหน้าชั้น โดยให้นักเรียนจับคู่และสมมติสถานการณ์ว่าตัวเองเป็นใครและเพื่อนเป็นใครเพื่อทดสอบการพูดที่ใช้คำพูดได้ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ ในขณะเดียวกันครูใช้แบบที่กการสังเกตพฤติกรรมการพูดว่านักเรียนมีความสามารถด้านการพูดเป็นอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

เรื่องที่ 7 การพูดขอโทษ

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 นาที

สาระสำคัญ

นักเรียนมีมารยาทในการพูด รู้จักกล่าวคำขอโทษเมื่อมีการพูดผิดพลาด หรือมีการทำผิด เพื่อแสดงถึงความมีมารยาท และการพูดขอโทษได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถพูดขอโทษได้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียนรู้จักใช้ถ้อยคำ และประโยคในการพูดได้อย่างเหมาะสม

เนื้อหา

การพูดขอโทษ เป็นการพูดเมื่อตัวเองทำความผิด หรือมีข้อผิดพลาดจากตนเอง ฉะนั้น การพูดขอโทษ คำว่าขอโทษครับ/ค่ะ เป็นคำพูดพื้นฐานสำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความซุกซน และเหมาะที่จะต้องฝึกพูดให้ติดปาก และเข้าใจวิธีการหรือการพูด ว่าควรพูดเมื่อใด และพูดอย่างไรจึงจะถูกต้องและเหมาะสม

บทบาทสมมติ

ณ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงขวางคำโทน มีเหตุการณ์หลาย สถานการณ์เกิดขึ้นดังนี้

- สถานการณ์ที่ 1 นักเรียนวิ่งเล่น แต่อุบัติเหตุวิ่งชนกัน
- สถานการณ์ที่ 2 เพื่อนทำน้ำหกใส่เสื้อผ้าเรา
- สถานการณ์ที่ 3 เพื่อนทำหนังสือระบายสีขาด

ขั้นเตรียม

1. คุณครูนำเข้าสู่บทเรียน

คุณครูให้นักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำเล่นเกม จับคู่ ด้วยการนำร้องเพลง ตบมือ
กันให้ดัง มีเนื้อเพลงดังนี้

เนื้อเพลง

ตบมือกัน 1 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ(นักเรียนตบมือตามจังหวะ)

ตบมือกัน 2 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ (นักเรียนหาคู่ตบมือกับเพื่อน)

ตบมือกัน 3 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ (นักเรียนให้ครบ 3 คนและตบมือตาม
จังหวะ)

ตบมือกัน 4 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ (นักเรียนให้ครบ 4 คนและตบมือตาม
จังหวะ)

ตบมือกัน 5 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ (นักเรียนให้ครบ 5 คนและตบมือตาม
จังหวะ)

(วิธีนี้ใช้แบ่งกลุ่มนักเรียนตามที่ครูต้องการ)

หลังจากนั้นครูให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่มและถามว่ากิจกรรมแบบนี้เมื่อเกิดการวิ่งชนกัน
ใหม่คะ แล้วนักเรียนได้ขอโทษเพื่อนใหม่ แล้วถ้านักทำอะไรบ้างถึงต้องพูดว่าขอโทษ ให้นักเรียน
คิดแล้วว่ามีเหตุการณ์ใดบ้าง

2. ครูกำหนดผู้แสดง(5 นาที) กำหนดตามสถานการณ์ ทั้งหมด 3 คู่ 6 คน ดังนี้

คู่ที่ 1 รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนที่วิ่งเล่นและวิ่งชนกันในห้องเรียน

คู่ที่ 2 รับผิดชอบแสดงทำน้ำหกใส่เพื่อน

คู่ที่ 3 รับผิดชอบแสดงเป็นนักเรียนที่ทำหนังสือระบายสีเพื่อนขาด

ครูจะต้องแนะนำนักเรียนที่ได้รับบทบาทการแสดงให้แสดงออกมาตามความรู้สึกนึกคิดของ
ตนเองว่าควรจะแสดงอย่างไร อาจพูดให้ดูเป็นตัวอย่าง และแนะนำผู้สังเกตการณ์ว่าจะต้องสังเกต
การพูดขอโทษหรือการสนทนากันในแต่ละสถานการณ์ว่าจะสนทนากันอย่างไร

3. ครูและนักเรียนร่วมกันฉากจัดโต๊ะในห้องเรียน และเตรียมหาวัสดุอุปกรณ์ที่
ต้องใช้ เพื่อเป็นฉากในการแสดง

ขั้นแสดงบทบาทสมมติ

ครูแนะนำให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ย้ำเตือนให้ทำความเข้าใจ ให้นักเรียนแสดงออกมาจากความจริง ให้นักเรียนแสดงตามที่ตัวเองคิดว่าจะต้องทำอะไร และพูดให้เสียงดังฟังชัดในเวลาแสดง

ขั้นอภิปรายผลการแสดง

1. ครูสนทนาซักถามผู้แสดงมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับการแสดงในบทบาทของตน และได้อะไรไปเพื่อน ๆ ได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างที่มันควรจะเกิดขึ้น เช่น การพูดคุยสนทนาในการแสดงในแต่ละสถานการณ์ ใช้คำพูดได้ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
2. นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็นจากการชมการแสดงของเพื่อนตามความรู้สึกจริงและแลกเปลี่ยนตามความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเอง หรือตามที่ตัวเองเคยเห็นมาก่อนจากสื่ออื่นๆ

ขั้นสรุป

1. นักเรียนใช้น้ำเสียง กิริยาท่าทางประกอบการพูดขอโทษถูกต้องหรือไม่
2. นักเรียนใช้ประโยคถูกต้อง และเหมาะสมไหมในการพูด

สื่อการสอน

1. บทบาทสมมติ 1 เรื่อง
2. ฉากห้องเรียน
3. ไมโครโฟน

ขั้นการประเมินผล

ครูให้นักเรียนทุกคนได้พูดหน้าชั้น โดยให้นักเรียนจับคู่และสมมติสถานการณ์ว่าตัวเองเป็นใครและเพื่อนเป็นใครเพื่อทดลองการพูด ว่าใช้คำพูดได้ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ ในขณะเดียวกันครูใช้แบบที่การสังเกตพฤติกรรมการพูดว่านักเรียนมีความสามารถด้านการพูดเป็นอย่างไร

แผนการจัดการเรียนรู้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

เรื่องที่ 8 การพูดเจรจาต่อรอง เมื่อน้องไปตลาด

ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2560

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เวลา 60 นาที

สาระสำคัญ

นักเรียนสามารถพูดเจรจาต่อรองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ รู้จักใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม ถูกต้องตามในสถานการณ์นั้นๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถพูดเจรจาต่อรองได้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

เนื้อหา

นักเรียนมีการติดต่อสื่อสาร สนทนาพูดคุย เจรจาต่อรอง ในการทำงานเป็นกลุ่ม หรือ สถานการณ์ต่างๆ ที่อาจได้พบเองในชีวิตประจำวัน และสามารถพูดคุยสนทนา เจรจาต่อรองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ

บทบาทสมมติ

ณ ตลาดสดบ้านดงขวางคำโทน มีการขายของหลากหลายชนิดเหมือนกับตลาดอื่นๆ ทั่วไป ซึ่งวันนี้้องเต็ลจะต้องไปซื้อของให้แม่ 3 อย่าง คือ พริกสด ต้นหอม และผักทอง

เย็นหลังจากที่น้องเต็ลเลิกเรียนกลับมาถึงบ้านคุณแม่ ได้ให้น้องเต็ลไปซื้อของที่ตลาดเพื่อมาทำกับข้าวตอนเย็น ได้สอบถามราคาและต่อรองกับแม่ค้าหลายร้าน จึงได้ของตามที่แม่บอก

ขั้นเตรียม

1. คุณครูนำเข้าสู่บทเรียน

ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการนำเล่นเกม จับคู่ ด้วยการนำร้องเพลง ตบมือกันให้ดัง มีเนื้อเพลงดังนี้

เนื้อเพลง

ตบมือกัน 1 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ(นักเรียนตบมือตามจังหวะ)

ตบมือกัน 2 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ

(นักเรียนหาคู่ตบมือกับเพื่อน)

ตบมือกัน 3 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ

(นักเรียนให้ครบ 3 คนและตบมือตามจังหวะ)

ตบมือกัน 4 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ

(นักเรียนให้ครบ 4 คนและตบมือตามจังหวะ)

ตบมือกัน 5 คน ตบมือกันให้ดัง เจ็บก็ช่างปะไรๆ

(นักเรียนให้ครบ 5 คนและตบมือตามจังหวะ)

(วิธีนี้ใช้แบ่งกลุ่มนักเรียนตามที่ครูต้องการ)

หลังจากนั้นครูให้นักเรียนนั่งเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มลองพูดคุยสนทนาว่า ถ้าเราจะไปซื้อของให้แม่ที่ตลาดเราจะพูดอย่างไรกับแม่ค้าถึงจะลดราคาให้ โดยให้ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเท่าๆกัน ใช้วิธีการใดทุกคนในกลุ่มถึงจะไม่แย่งกันพูด

2. ครูกำหนดผู้แสดง(5 นาที) กำหนดตามสถานการณ์ ทั้งหมด 7 คน ดังนี้

คนที่ 1 รับบทเป็น น้องเต๋ล

คนที่ 2 รับบทเป็นแม่ของน้องเต๋ล

อีก 5 คน รับบทแสดงเป็นแม่ค้าขายผักสดในตลาด

ครูจะต้องแนะนำนักเรียนที่ได้รับบทบาทการแสดงให้แสดงออกมาตามความรู้สึกและความคิดของตนเองว่าควรจะแสดงอย่างไร อาจพูดให้ดูเป็นตัวอย่าง และแนะนำผู้สังเกตการณ์ว่า จะต้องสังเกตการพูดสื่อสารเจรจาต่อรองของน้องเต๋ลที่ต่อรองกับแม่ค้าว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

3. ครูและนักเรียนร่วมกันแจกจัดโต๊ะในห้องเรียน และเตรียมหาวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อเป็นฉากในการแสดง

ขั้นแสดงบทบาทสมมติ

ครูแนะนำให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติ ย้ำเตือนให้ทำความเข้าใจให้นักเรียนแสดงออกมาจากความจริง ให้นักเรียนแสดงตามที่ตัวเองคิด ว่าจะต้องทำอย่างไร และพูดให้เสียงดังฟังชัดในเวลาแสดง

ขั้นอภิปรายผลการแสดง

1. ครูสนทนาซักถามผู้แสดงมีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับการแสดงในบทบาทของตน และได้อะไรให้เพื่อนๆ ได้รู้ได้เห็นในสิ่งต่างที่มันควรจะเกิดขึ้น เช่น การพูดคุยสนทนา การเจรจาต่อรอง กับแม่ค้า ใช้คำพูดได้ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
2. นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ แสดงความคิดเห็นจากการชมการแสดงของเพื่อนตามความรู้สึกจริงและแลกเปลี่ยนตามความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเอง หรือตามที่ตัวเองเคยเห็นมาก่อนจากสื่ออื่นๆ

ขั้นสรุป

1. นักเรียนรู้จักการพูดเจรจาต่อรอง กับผู้อื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้หรือไม่
2. นักเรียนรู้จักพูดแสดงความคิดเห็นได้ถูกต้อง

สื่อการสอน

1. บทบาทสมมติ 1 เรื่อง
2. ฉากห้องเรียน
3. ผัก ผลไม้
4. ไมโครโฟน

ขั้นการประเมินผล

ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าการที่เราฝึกพูดนี้ดีหรือไม่ อย่างไร โดยให้คนที่มีความพร้อมตอบก่อน และคนที่พร้อมจะต้องยกมือ พร้อมกับลุกขึ้น กล่าวทักทายแนะนำตัวเอง ว่าชื่ออะไร นามสกุลอะไร และมีความคิดเห็นอย่างไร ในขณะที่เดียวกันครูใช้แบบที่การสังเกตพฤติกรรม

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับฉลากเพียง 3 สถานการณ์และให้ครูบันทึกผลคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

สถานการณ์ที่ 1

เรื่อง หนูคือใคร

สถานการณ์ : แสดงบทบาทเป็นนักเรียนใหม่ในวันเปิดเรียนวันแรก

นักเรียนทุกคนต้องแนะนำตัวเอง ให้ครู และเพื่อนได้รู้จักว่าชื่ออะไร นามสกุล ชื่อเล่น และมาจากบ้านไหน

เช่น สวัสดิ์คะ หนูชื่อเด็กหญิงนารี นามสกุล แสนดี ชื่อเล่น ชื่อ นา มาจากบ้านดงขวางคะ

สถานการณ์ที่ 2

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง ประกวดนิทานแสนสนุก

สถานการณ์ : แสดงบทบาทเป็นผู้เข้าแข่งขันประกวดนิทาน

ผู้เข้าแข่งขันต้องกล่าวทักทาย.....(สวัสดิ์ครับ/คะ)

บอกชื่อ – นามสกุลตัวเอง.....(หนูชื่อ.....นามสกุล)

บอกว่าเป็นตัวแทนจากที่ใด.....(เป็นตัวแทนจากโรงเรียน.....)

บอกได้ว่าจะเล่านิทานเรื่อง.....(จะมาเล่านิทานเรื่อง.....)

ขณะเล่านิทาน(ควรมีน้ำเสียง ลีลา ท่าทางประกอบ)

บอกข้อคิดที่นิทานนี้ให้ข้อคิดใด.....(นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า.....)

สถานการณ์ที่ 3

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง การ์ตูนดิมีประโยชน์

สถานการณ์ : แสดงบทบาทเป็นนักเรียนที่ได้ดูการ์ตูนที่ครูให้ดูแล้วบอกได้ว่าการ์ตูนนั้นให้ความรู้สึกอย่างไร พร้อมให้เหตุผลประกอบ

บอกชื่อ – นามสกุลตัวเอง.....(หนูชื่อ – นามสกุล)

บอกชื่อเรื่องที่ดูได้.....(จากการที่ดูเรื่อง)

บอกความรู้สึกและเหตุผลประกอบได้.....

(ให้ความรู้สึกสนุก เพราะว่า.....

ให้เราได้รับความรู้ เพราะว่า.....

ให้ความรู้สึกกลัว เพราะว่า.....

และความรู้สึกอื่นๆ พร้อมกับให้เหตุผลประกอบได้)

สถานการณ์ที่ 4

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง : หนูอยากเป็นใครในอนาคต

สถานการณ์ : บทบาทที่แสดงการทำงานของนักเรียนในห้องเรียนแห่งหนึ่งเมื่อโตขึ้นแล้วได้ไปทำงานตามที่ตัวเองคิดเอาไว้ และได้กลับมาเจอกันที่โรงเรียนอีกครั้งหนึ่งในงานเลี้ยง โดยทุกคนแต่งชุดทำงานมาพบกัน

กล่าวทักทาย.....(สวัสดิ์เพื่อนๆ ทุกคน)

แนะนำตัวกับเพื่อน.....(เรา.....นะ)

บอกว่าตัวเองอยากประกอบอาชีพอะไร เพราะอะไร

.....(เราอยากเป็นหมอ เพราะจะได้รักษาคนป่วย)

.....(เราอยากเป็นดารา เพราะจะได้ออกโทรทัศน์)

.....(เราอยากเป็นครู เพราะจะได้สอนนักเรียน ฯลฯ)

สถานการณ์ที่ 5

แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน

เรื่อง : พุดขอบคุณ

สถานการณ์ 1 : แสดงบทบาทเป็นผู้รับขนม หรือจากเพื่อน

น้อง : พี่คะวันนี้แม่หนูให้ขนมมาอร่อยมากหนูแบ่งให้พี่คะ

พี่ :(ขบใจมากนะ)

สถานการณ์ที่ 2 : แสดงบทบาทเป็นผู้ได้รับดินสอจากเพื่อน

เพื่อน : เธอเรามีดินสอใหม่เราให้เธแท่ง 1 นะ

นักเรียน :(ขบใจมากเลยนะ)

สถานการณ์ที่ 3 : เมื่อผู้ใหญ่ให้ของหรือขนม

ผู้ใหญ่ : หนูป้ามีขนมมาฝากด้วยนะ

นักเรียน :(ขบคุณมากคะ/ครับ)

แบบวัดทักษะด้านการพูด

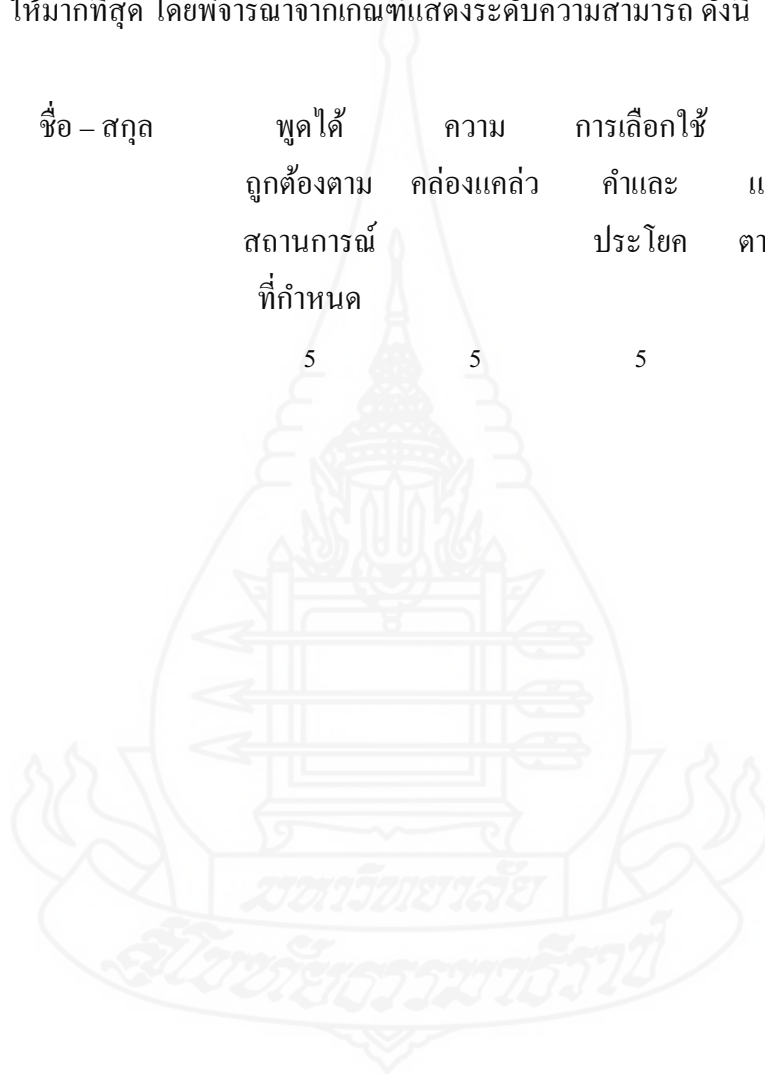
ก่อนการทดลอง

หลังการทดลอง

ครูผู้ประเมิน.....

คำชี้แจง กำหนดให้ผู้ประเมินให้คะแนนระดับความสามารถที่ตรงกับ ทักษะในการพูดของนักเรียน ให้มากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์แสดงระดับความสามารถ ดังนี้

เลข ที่	ชื่อ – สกุล	พูดได้ ถูกต้องตาม สถานการณ์ ที่กำหนด	ความ คล่องแคล่ว	การเลือกใช้ คำและ ประโยค	การ แสดงออก ตามบทบาท ที่ได้รับ	รวมคะแนน
		5	5	5	5	20

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบทักษะด้านการพูด

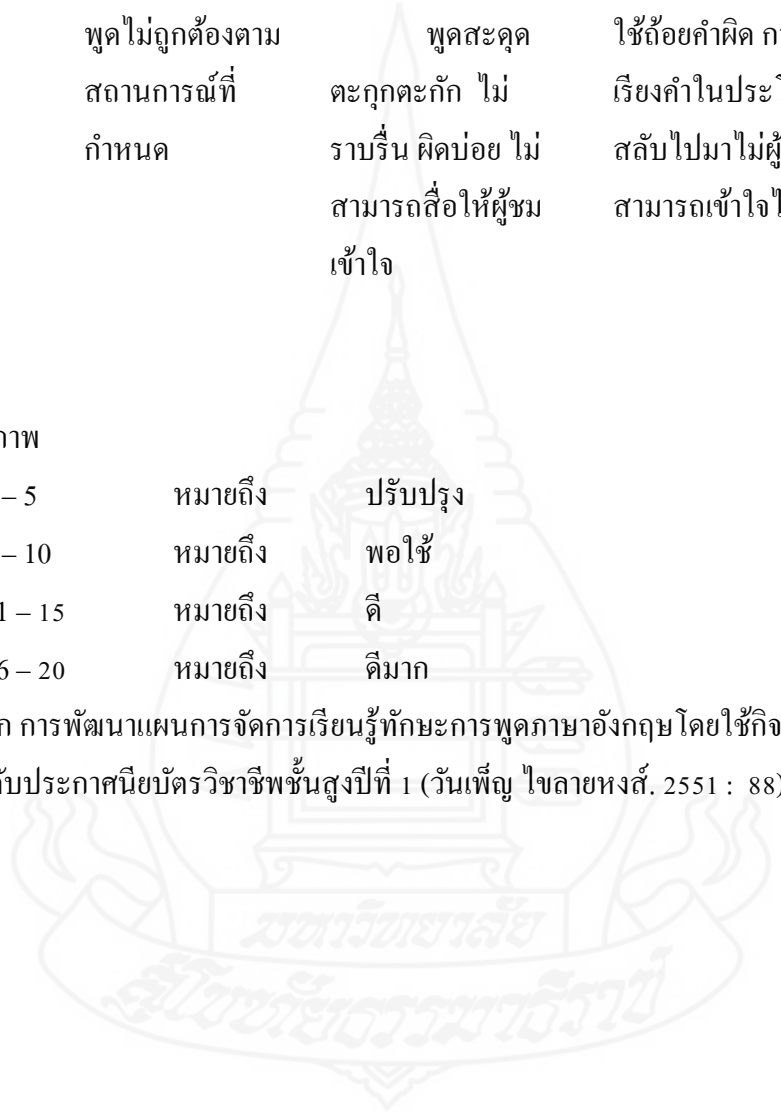
ระดับคะแนน	ความถูกต้องตาม สถานการณ์	ความคล่องแคล่ว	การเลือกใช้คำและ ประโยค	การแสดงออก ตามบทบาทที่ ได้รับ
5	พูดได้ถูกต้องกับ สถานการณ์ที่ กำหนด	มีความคล่องแคล่วใน การพูด ออกเสียง ชัดเจน ไม่ตะกุกตะกัก พูดได้ราบรื่น	ใช้ถ้อยคำ และ ประโยคได้ถูกต้อง และเหมาะสมใน สถานการณ์ที่ กำหนด	แสดงออกได้ สมจริงกับ สถานการณ์ที่ ได้รับมีน้ำเสียง ลึลล ทำทาง ประกอบชัดเจน ไม่เจินอาย ทำให้ ผู้ชมเข้าใจได้ ทันที
4	พูดได้ถูกต้องกับ สถานการณ์ที่ กำหนดและมีส่วน คิดเพียงเล็กน้อย	พูดได้คล่องแคล่ว ราบรื่น แต่อาจมีสะดุด หรือตะกุกตะกัก เล็กน้อย	ใช้ถ้อยคำและ ประโยคได้ถูกต้อง อาจมีส่วนคิดเพียง เล็กน้อย	มีการแสดงออก สมจริงกับ สถานการณ์ที่ ได้รับมีน้ำเสียง ลึลล ทำทาง ประกอบ อาจมี ความเจินอาย เล็กน้อย
3	พูดได้ถูกต้องกับ สถานการณ์ที่ กำหนดและ บางส่วนคิด	การพูดไม่ราบรื่น สะดุด แต่ก็สามารถสื่อ ให้ผู้ชมเข้าใจ	ใช้ถ้อยคำและ ประโยคถูกแต่อาจมี การเรียงคำใน ประโยคสลับไปมา	มีความเจินอาย ในการแสดง แต่ ยังมีน้ำเสียง และ ลึลล ทำทาง ประกอบ สื่อให้ ผู้ชมเข้าใจ

2	พูดถูกต้องตาม สถานการณ์และมี ส่วนใหญ่ผิด	ไม่มีความคล่องแคล่ว สะดุดบ่อยครั้ง ตะกุกตะกัก	ใช้ถ้อยคำไม่ถูกต้อง เรียงคำในประโยค สลับที่	มีความเขินอาย ในการแสดง น้ำเสียงสั้น ขาด ความมั่นใจ ไม่ กล้าแสดงออก
1	พูดไม่ถูกต้องตาม สถานการณ์ที่ กำหนด	พูดสะดุด ตะกุกตะกัก ไม่ ราบรื่น ผิดบ่อย ไม่ สามารถสื่อให้ผู้ชม เข้าใจ	ใช้ถ้อยคำผิด การ เรียงคำในประโยค สลับไปมาไม่ผู้ชมไม่ สามารถเข้าใจได้	ไม่แสดง มีความเขินอาย ขาดความมั่นใจ นิ่งเฉย

ระดับคุณภาพ

1 – 5	หมายถึง	ปรับปรุง
6 – 10	หมายถึง	พอใช้
11 – 15	หมายถึง	ดี
16 – 20	หมายถึง	ดีมาก

ปรับมาจาก การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 (วันเพ็ญ ไชลาหงส์. 2551 : 88)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวนันทิยา สุภากรณ์
วัน เดือน ปีเกิด	8 มีนาคม 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จังหวัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านดงขวางคำโพน หมู่ที่ 4 ตำบลนาจะหลวย อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	ครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

